...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 109 (12013)
1969 оной
майн 11,
воскресени

Сэн 2 мүнгэн

...БАРАЙ ТАРИЛГА ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР ДҮҮРГЭЕ!

...Й УЛАРИЛАЙ ...ҮУЛБАШЬЕ...

...н гараһанһаа хойшо ...ал, һалхи шуурган ...а бордоһон шэдэлжэ, ...лгые бага зэргэ һаа-

...е һаань, урин дулаан ...е һамбаашалжа, манай ...шэй нэрэмжэтэ кол-...рилгын хүдэлмэриие ...ябуулна.

... 8-най мэдээгээр бү-...аран гектарта эртын ...ээ. Тэрэ тоодо 500 ...нисэ, 308 га дээрэ ..., 70-аад гектарта си-...ануул таригдаа.

Тарилга дээрэ хүдэлжэ байһан агрегадуудай дундаһаа Бадма Дылгыров, Равил Биктагаров, Абрам Батуев гэгшэд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна. Мүнөө үедэ 21 сеялкэ хүдэлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой механизаторнууд хүдэлмэриингөө эршэ улам шангадхажа, майн 13 болотор бухы 3306 га дээрэ эртын орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргэхэ зорилготой.

Д. ЗАНДЕЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

УРМАТАЙ, ЗОРИГТОЙ

Хүйтэнэй хэды зурилдөөшье һаа, хабар ерэхэл хадаа ерээ. Тарилгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Совхозой механизаторнууд поли дээрээ гаража, бухэли үдэрөө тарилга хэнэ. Һүниндөө газар хахалагдажа байна. Үдэр үнгэрхэ бүри таригдаһан газар үргэдэн харгадана.

Механизаторнуудай ажалаа бүтээсэтэйгөөр хэжэ байхада, парткомой секретарь Василий Иосифович Проничев урматай. Полевой стан дээрэ ерэхэдэ, байра байдалынь һайн. Үдэр бухэндэ шэнэ газетэнүүд абтана. Совхозой парткомдо тусхайлан хэлсэгдэжэ, тракторно-таряан ажалай бригаданuудта агитаторнууд томилогдонхой. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи отделенидэ коммунистнууд Л. Д. Краснопеев М. К. Краснопеева хоёр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Хоёрдохи отделенидэ коммунист М. А. Шкедов, киномеханик А. Скворцова гэгшэд агитатораар хүдэлнэ. Нүхэр Шкедов арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо. Тэрэ хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай бүтээһэн хүдэлмэриин шанар шалгаха юм.

Хабарай тарилгые богонихон болзор соо үнгэргэхэ, шанартай үрэһэ хүрэнгэ хэрэглэхэ, газараа һайнаар элдүүрилхэ тухай хөөрэлдөөн отделениин партийна суглаа-нууд дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа. Коммунистнууд дурадхал оруулжа, арадай хинагшадта угаа ехэ харюусалга даалгаһан юм. Хэрбээ сеялкэшэдэй ямар нэгэн шалтаганаар тарилгаяа муугаар хээ һаань, арадай хинагшад хэмжээ абаха юм. Газар хахалалга дээрэшье баһал хиналта хэгдэхэ.

Энээнтэй хамта, совхозой партийна организациин шиидхэһэнэй ёһоор, агитаторнууд механизаторнуудай дунда хөөрэлдөө үнгэргэхэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойдо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалсажа, ажал хүдэлмэри дээрээ хэнэй ямараар хүдэлжэ байһыень самбар дээрэ харуулха, «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргаха уялгатай. Мүнөө олонхи агитаторнууд участогууд дээрээ саг үргэлжэ ябажа, политическэ хүдэлмэри эмхидхэлсэнэ.

Совхозой дирекци, партийна болон профсоюзай комитедүүд механизаторнуудай ажалайнь түлөөһые һайжаруулаа. Социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдоо. Тэрэнэй ёһоор хүдэлмэриин арбан хоногой туршада «ДТ-54» трактораар 70 гектар, «ДТ-75» трактораар—80, «МТЗ-50» трактораар—40 гектар хахалһан тракгористнарта дамжуулгын вымпел, мүнгэн шан үгтэхэ юм. Түрүүшын һуурида гараһан сеялкэшэдэй агрегадта дамжуулгын Улаан туг-хан мүнгэн шантайгаар барюулагдаха. Тиихэдэ түрүү бригаданууд совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэхэ юм.

Дээдэ-Тайлсын совхозой механизаторнууд аймаг соогоо тарилгадаа түрүүлэн ороод, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ ажахыда 3600 гектар орооһото, 2 мянга гаран гектар тэжээлэй ургамалнууд таригдахаар түсэблэгдэнхэй. Ойн баярай жэлые угтуулан, эндэхид баян ургаса хурлаха зорилготой.

Г. ХАГОЕВ.

Хорнин аймаг.

...алльконструкция» управлениин электро-гагнуур-...ын целлюлозо-картоной комбинадай барилга дээ-...һайнаар хүдэлжэ байна. Тэдэнэр үдэр бүриингөө ...ходо үлүүлэн дүүргэжэ, комбинадай барилгые ...хэрэгтэ ехээр хубитаяа оруулна.
...-гагнууршад Виктор Бадеев (зураг дээрэ зүүн ...тр Яковлев хоёрые барилгашад магтадаг. Юуб ...рэй гагнаһан юумэ бухэ, бата бэхи байдаг.
...нууршад социалис мүрысөөндэ түрүүлэнхэй.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

САБШАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

УЛАН. Даажа абаһан сабшалангаа үтэгжүүлээд, хаһа сагтаньһайса уһалжа, ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл хуряажа абадаг луговодууд эндэ яһала олон.

Һүүлэй жэлнүүдтэ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд нуга сабшалангаа һайжаруулжа, үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитойхоноор анхаралаа хандуулдаг болонхой. Тиигэжэ нёдондо эндэ түхэреэн жэлэй туршада хүдэлхэ томодхогдоһон лугомелиоративна хоёр отряд эмхидхэгдээ һэн. Энэ отрядта элдэб маркын 10 трактор, тракторай тэргэнүүд, хоёр автопогрузчик даалгагдажа, хэхэ ажалынь түсэблэгдэһэн байна.

Янгинама үбэлэй үедэ өөрын хараа түсэбтэй эдэ отрядай механизаторнууд 500 гектар сабшаланда саһа тогтоожо, 1500 кубометр тошон халяаһан. Мүн һубаг ханаабуудай хаалта бариха 200 кубометр барилгын модо, 40 кубометр шулуу бэлдэһэн юм. Тэрээнһээ гадна, 85 гектар сабшаланда үтэгжүүлгэ хэжэ, 10 тракторна, 57 морин баллуурнуудые бүтээгээ.

Бороголой отделениин сабшалан даажа абаһан Бимбаран Очировай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядайхид 400 гектар сабшалан хорёолхо һургааг отолжо зооһэн байна.

— Май, июнь һарануудта манай эндэ биратай шииг нойтон унадагтүй. Тиимэһээнь бидэнэр гол түлэб үбэлдөө тошон халяажа, саһа тогтоодог гээшэбди. Тэрэгүй һаа, адууһа малда хүсэд хүрэхөөр үбһэн хуряагдахагүй—гээд, Уланай. Ярагтын уһалууриин системые даажа абаһан лугомелиоративна отрядые хүтэлбэрилэгшэ, габьяата агроном Бато Гармаевич хөөрэнэ.

Һүүлшын мэдээнэй ёһоор, отрядай механизаторнууд сабшалан дээрээ 1893 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааһан байна. Мүн тиихэдэ тэдэнэй мэдэлэй уһа бүлэдэг хоёр станциинхид түрүүшынгээ 160 гектар сабшалан уһалжа үрдинхэй. Мүнөө энэ хүдэлмэринь түлэг ябажа байнхай.

Г. БАДМАЕВ.

Баргажан.

ХОЛО УРИДЛАХА АРГАТАЙ

ЯРУУНА. Нарһатын совхозой һаалишад хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр мүнөө һү гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 88 процент дүүргээ. Ажахын һаалишад илангаяа апрель һарада һааляа нилээд дээшэлүүлһэн байна. Тэдэнэр һара соо 800 центнер һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө 1011 центнертэ хүргэжэ, апрелиингээ түсэб 126 процент дүүргээ.

Һаалишад хахад жэлэй түсэбэй ёһоор 4600 центнер һү гүрэндэ тушааха юм. Мүнөө энээнээ 4060 центнертэ хүргөө. Иигэжэ тэдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэб май һарын тэн багаар дүүргэхэнь.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, правительствануудай толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар 1969 оной апрелиин 23—26-да Москвада болоһон Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй XXIII тусхай сессиин дүн тухай Советскэ Союзай делегациин мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзэбэ.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа харилсаа холбоо хүгжөөлгын асуудалнуудые тус сессиин хаража үзэһэниинь. Соведэй гэшүүн оронуудай хоорондохи ажахын бүрин холбоое саашаланьулам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ зорилготой шиидхэбэринүүдые баталан абаһаниинь орон бүхэнэй, бүхы социалис хани нэгэдэлэй хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ, дэлхэйн экономикодо социалис оронуудай дүүргэдэг үүргэ бэхижүүлгэдэ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Социалис хани нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгэдэ сессиин баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй политическэ тон шухала удха шанартай байһые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, Советскэ правительство тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет СЭВ-эй XXIII тусхай сессидэ хабаадагша СССР-эй делегациин ябуулгые бүрин һайшаагаад, тус сессиин баталан абаһан шиидхэбэринүүдые Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй харьяата Советскэ Союзда хамаадаха хубиин талаарнь дүүргэлтэ болгохын тула тодорхой хэмжээ бэелүүлхыень зохихо совет эмхинүүд болон албан зургаануудта даалгаба.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин нүхэд Г. Гусак, Л. Свобода, О. Черник гэгшэдтэ телеграмма эльгээхэдээ, фашис булимтарагшадһаа Чехословакиин сүлөөлэгдэһөөр 24 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ЧССР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ, республикын бүхы ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын, бүхы совет арадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые хүргэбэ.

Совет хүнүүд аха дүү чехословак арадтай хамта тэрэнэй алдарта һайндэрые, германска фашизмһаа сүлөөлэгдэһэнэй ойе тэмдэглэхэдээ, ЧССР-эй ажалшад тушаа хани барисаанай, нүхэд ёһоной гүнзэгы мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй байна. Хамтадаа адхаруулааша улаан шуһаарнь батадхагдаһан энэ хани барисаанай ёһо заншалнууд совет хүн бүхэндэ хүндэтэй, дүтэ һанагдана. Манай арадуудай ба гүрэнүүдэй хуби заяанда түүхэтэ ехэ удха шанартай энэ хани барисаае хархис этэгээдүүлэй ямаршье ааша хэлбэрүүлжэ шадахагүй гээд этигэнэбди.

Совет хүтэлбэрилэгшэд Чехословакиин хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци, сэрэгшэд болон бүхы ажалшадта энхэ түбшэн, амгалан ажаһуухыень, социалис Эхэ оронойнгоо аша туһада шэнэ амжалта, ажалай илалтануудые туйлахыень хүсэнэ.

(ТАСС)

АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Фашис Германиие Советскэ Союзай илаһанһаа хойшо 25 жэлэй ойн ерэхэ жэлдэ гүйсэхээ байһантайнь дашарамдуулан, СССР-эй Журналистнуудай холбоон, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлени республиканска, хизаарнуудай, областной, городской, районно газетэнүүдтэ, радио болон телевидениидэ баатаршалгын-патриотическа темэнүүдые һайнаар харуулха бүхэсоюзна конкурс соносхобо.

«Агууехэ илалта» гэһэн уряа тэмдэг доро үнгэргэгдэхэ энэ конкурсдо редакцинуудай хабаадалга социалис Эсэгэ ороноо зэбсэгээр хамгаалха тухай В. И. Ленинэй сургаал һургаалые тайлбарилһан, Совет гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бэхижүүлхэ тухайда манай партиин холодоо анхарал оролдолго гаргадагые элирхэйлэн харуулһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэ совет сэрэгшэдэй олониитээрээ гаргаһан баатаршалга тухай, фашис сэрэгүүдые бута сохихын тула Совет Армиин хэһэн илалта түгэс байлдаанууд ба дайшалхы ябуулганууд тухай, тылдэ байһан хүдэлмэришэд, колхозинигууд болон интеллигенциин ажалай баатаршалганууд тухай хөөрэһэн материалнуудаарнь сэгнэгдэхэ. Гэхэтэй хамта, совет сэрэгшэдэй ажабайдал ба дайшалхы һуралсалай, бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай хуули бэелүүлгые, социалис Эхэ ороноо хамгаалха нангин уялгаяа дүүргэлгэдэнь залуушуулые бэлдэхэ хэрэгые газетэнүүдэй, радио ба телевидениин ямараар харуулжа байһаниинь хараада абтаха юм.

Конкурсоор илагшадта зорюулан тус бүридөө 400 түхэригэй нэгэдэхи гурбан шан, тус бүридөө 250 түхэригэй хоёрдохи арбан шан, тус бүридөө 100 түхэригэй гурбадахи арбан хоёр шан бии болгогдоо. Эдэ шангуудһаа гадна, СССР-эй Журналистнуудай холбооной, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин грамотанууд редакцинуудта барюулагдаха. Тэрэшэлэн нютагай газетэнүүдтэ, радио болон телевидениидэ баатаршалгын-патриотическа темэ һайнаар харуулһанайнь түлөө үгтэхэ шангуудые СССР-эй ДОСААФ-ай Центральна Комитет бии болгоо. Баатаршалгын-патриотическа темэ харуулха хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулһан штатнабэшэ эгээн эдэбхитэй авторнуудые, тусхай мэргэжэлтэ журналистнуудые урмашуулхын тула мүнгэн шангууд тогтоогдоо.

Конкурсын дүнгүүдые согсолхо Түбэй жюри эмхидхэн байгуулагдаа. Тэрэшэлэн республиканска холбоонууд, хизаарнууд ба областьнуудтахи журналистнуудай эмхинүүд нютагай жюринүүдые бии болгохо, тэдэнь шан абахаар зууршалагдаха материалнуудые шэлэхэ ба тэдэнээ конкурсын Түбэй жюридэ 1970 оной мартын 15 хүрэтэр хүргэхэ ёһотой.

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

...ЙН ШАНАРТАЙ МЯХА, ... ТУШААХА КОНКУРС

...гүрэндөө һайн шанартай мяха, һү ...н эдеэнэй зүйл тушааха, худалда-...олхоз, совхозуудай, гүрэнэй бусад ...й, һүнэй болон сагаан эдеэ гарга-...дай хоорондо конкурс үнгэргэхэ ...ол республикын Министрнүүдэй ...н абажа, дабалсаанай гурим ба-...эй ёһоор, һайн шанартай мяха ту-...үлөө тус бүридөө 250 түхэриг шан-...ом, һүнэй — мүн лэ эды шэнээн ...тай 15 диплом олгогдохо болонхой. ...артай продукци тушаабал, иимэ ...үртэхэ болоноб?

...тушаагдаһан бүхы **эбэртэ бодо ма-**...ь 70 процент эрхим тарган гэһэн ... тус бүринь 330 килограммһаа ба-...гүүртэй байха эрилтэтэй.

... худалдагдаһан **хони, ямаадай** 60 ... бага бэшэнь, дунда зэргын шанар-... процентһээ доошо бэшэ байгаад, ...инь шэгнүүр дунда зэргээр 45 кило-...ээшэ байхаар хараалагданхай.

...аагдаһан **гахайнуудай** 50 процент-...энь тарган, беконно шанартай, 45 ...яхалиг шанартай байгаад, тус бү-...гынь 100 килограммһаа доошо бэ-...тэй байха.

...даха, тушааха талаар 1969 оной ... дүүргэһэн колхоз, совхозуудай, ...д предприятинуудай, сагаан эдеэ ... һүнэй промышленностиин пред-...й жэлэй туршада худалдаһан һү-...г 4 процентһээ бага бэшэ, эхүү-...оцентһээ ехэ бэшэ, сэбэрэйнгээ та-..., 2-дохи группын шанартай байха ... һүнэй промышленностиин пред-...й гаргаһан продукци шанараа-раа, элдэб зүйлэйнгөө талаар даабарине үлүүлэн дүүргэһэн байха ушартай.

Конкурсын дүн гаргахадаа, хэды шэнээн продукци гүрэндэ тушааһыень, малай фермын гү, али предприятиин хэр арюун сэбэр байһаниень, продукциин хэм хэмжээе, шанарые хэр һайнаар тодорхойлдогыень хараада абалсаха юм.

Республикын дабалсаанай гурим хүнүүдтэ һайса ойлгуулха, ажахы бүхэндэ эдэ продукциин шанар һайжаруулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ эрилтэ Хүдөө ажахын министерствэдэ, «Скотооткорм» трестдэ, аймгүйсэдкомуудта, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүдтэ, һү болон һүнэй продуктнуудые бэлэдхэхэ управленидэ табигдаба.

Мяха, һү болон сагаан эдеэнэй шанар дээшэлүүлхэ конкурсын дүн 1970 оной январьда гаргагдахаар хараалагданхай.

Аймагуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй мэргэжэлтэд (главна зоотехнигүүд, главна ветврачнууд, түсэблэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэд) һорилдоое хүтэлбэрилжэ, ажахы, аймаг бүхэнэй дүн һара бүри гаргажа байха уялгатай. Июниин 1-һээ захалжа Хүдөө ажахын министерство республика дотор дэлгэрһэн энэ конкурсын дүн гаргажа байха болоно.

Энэмнай айхабтар ехэ удха шанартай хэрэг. Колхоз, совхоз бүхэн, малшад бүгэдөөрөө республикын конкурсдо эдэбхитэйгээр оролсожо, гүрэндөө эрхим шанартай продукци худалдадаг, тушаадаг болохын түлөө тэмсэе. Тиихэдээ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха гэһэн бүгэдэ арадай мүрысөөнэй нэгэ шухала эрилтэ бэелүүлхэ болгодоно бшуу.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

СОВХОЗДОО СУУТАЙ

— Бадма-Даша Тубанов совхозоймнай түрүү малшадай нэгэн болонхой. Энэ ондо малай үбэлжэлгэ шэмэрүүн хүйтэн сагта үнгэрөө. Хэды тиимэ байгаашье һаань, Бадма-Даша даажа абаһан малайнгаа үбэлжэлгые нэгэшье толгойн хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ шадаһан байна. Энэ нүхэрнай адууһа малаа һайн мэдэдэг болоһон дээрэһээ, тэдэнээ хагда һайнтай газарнуудта бэлшээдэг юм,— гэжэ Далахайн совхозой главна зоотехник Илья Шагдурович Сиренов һаяхан хөөрөө һэн.

Хэды ехэ удха шанартай үгэнүүд гээшэб! Ажахынгаа малшадай ажал хүдэлмэриие һайнаар мэдэдэг болоһон лэ, дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэ малшанда иимэ үндэр сэгнэлтэ үгэхэ ёһотой. «Бадма-Даша Тубанов совхозоймнай түрүү малшадай нэгэн болонхой» гэжэ хэлэхэдээ, Илья Шагдурович бишыханшье алдуу гаргаагүй. Бадма-Даша үнэхөөрөөл дүршэл ехэтэй малшан гэжэ совхоз соогоо тоологдодог юм.

...Арбаад гаран жэлэй саада тээ Захааминай аймагай Утаата нютагай колхозой (үнгэрһэн жэлдэ мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй совхоз болгогдонхой) хүтэлбэрилэгшэд ажахыгаа тусхай шэглэлтэйгээр эрхилхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Тингээд нютагайнгаа эрхэ байдалда таараха, мяха ехээр үгэдэг хальмаг үүлтэрэй мал худалдан абаһан байгаа. Эгээл тиихэдэ мал ажалда саг үргэлжэ хүдэлхэ залуу хүнүүд хэрэгтэй болоо һэн. Эгээл энэ үедэ Бадма-Даша Шагдурович Тубанов арбаад гаран жэлдэ барижа ябаһан һүхэеэ орхижо, малшан болохо хүсэлэнтэй байһанаа артелиингээ хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдүүлээ һэн. Тэрэнэй һанал бодол хүсэндөө хүргэгдэжэ, Бадма-Даша өөрыгөө нүхэр Цэрэмжэдтэй нэгэ гүүртэ залуу мал тушаажа абаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо гэр бүлөөрөө таһалгаряагүй мал ажалда хүдэлнэ.

Мал ажалда хүдэлжэ эхилһээр лэ Бадма-Даша бэрхэ, суутай малшан болошоогүй. Түрүүшээр ажал хүдэлмэридэнь бэрхэшээлнүүдшье ушардаг байгаа. Тиихэдэ ойлгогдоогүй «нюусануудшье» ушараа. Бүхэли үдэртөө мори унаад мал бэлшээжэ ябахада ямаршье ушар тохёолдожо болохо: хатуу шанга һалхин, аадар бороо — тэрэнэй нютагта сагай уларил үдэртөө хэды дахин хубилжа болохо. Үбэлэй янгинама хүйтэнэй үедэ үбһэ тэжээлээр дуталдаха сагшье үзэгдөө. Тэжээлээр дуталдажа, тэнхээ тамираа алдаһан үхэрнүүдээ үглөөгүүр өөрөө үргэжэ хүл дээрэнь бодхоохо үешье байгаа. Хэды иимэ бэрхэшээлнүүдтэй ушарбашье, Бадма-Даша даажа абаһан ажалһаа тунхаряагүй, тэдэниие шадамар бэрхээр дабажа шадаа. «Эрэ хүн хэлэһэндээ, эхэнэр хүн эсхэһэндээ» гэһэн арадай сэсэ мэргэн үгэнүүд Бадма-Дашаһаа угтай бэшэ аал» гээд нютагайнь үбгэд, хүгшэд дэмы хэлсэдэггүй хаш. Энэмнай зориһондоо заатагүй хүрэдэг хүн.

Он жэлэй ошохо бүри ажал хүдэлмэридөө дүй дүршэлтэй болоо. Мал ажалай «нюусые» һайнаар ойлгохо, зүбөөр харууһалха хэрэгтэнь тэрэнэй һамган Цэрэмжэд Аюшеевна ехэтэ туһалаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, Цэрэмжэд Бадма-Дашаһаа арбаад жэл түрүүн малшан боложо, баян дүршэлтэй болоһон байгаа.

Арба гаран жэл... Энэ үе соо Бадма-Дашатан хэды зуун толгой буруу, хашарагуудые харууһалжа томо болгоод, гүрэндэ гү, али ажахынгаа бусад гүүртэнүүдтэ тушаагаа гээшэб? Хэдэн зуугаад болоһон байха. Энэ үе соо Бадма-Дашатан адууһа малайнгаа амидын шэгнүүрые хэды мянган центнерээр нэмээгээ гээшэб? Тоолохо барахань бэрхэтэй. Жэшээ болгон хэдэн тоо, баримтануудые эндэ дурдая.

1967 оной хабар Бадма-Даша Тубанов 115 толгой бууруунуудые тушаажа абаад, хоёр жэл соо нэгэшье хоролтогүйгөөр томо болгожо байна. 1968 оной зунай бэлшээриин эхиндэ Яруунын совхозой малшадай жэшээгээр Тубановтан харууһалдаг малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 850 граммаар нэмээхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула шармайн оролдоһон байгаа. Эдэнэй оролдосотой ажал һайн үрэ дүн асараа—малайнь толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ 900 граммаар нэмээгдээ. Тиихэдээ харууһалдаг 115 толгой хашарагуудайнь шэгнүүр гансахан зунай зуун хоног соо алар 103 центнер 50 килограммаар нэмээгдэһэн болоно бшуу. Энэ жэшээ дээрэһээ Бадма-Даша Шагдуровичай эршэтэ ажалай үрэ дүн эли тодоор харагдана.

Бадма-Даша Тубановай бүлэ гурбан жэлэй саада тээ харууһалдаг малдаа өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээл бэлдэдэг болонхой. Энэ хүдэлмэридэнь тэрэнэй үхибүүд зунайнгаа амаралтын үедэ ехэ туһаламжа хүргэдэг юм. Үнгэрһэн зунай үбһэ хуряалгын үедэ Бадма-Даша гэр бүлөөрөө хамта дээрээ 387 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэжэ абаһан байгаа. Багахан газарһаа ехэ үбһэ һайн шанартайгаар бэлдэжэ абаһанайнгаа түлөө нүхэр Тубанов 100 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн юм.

— Харууһалдаг малдаа өөрөө үбһэ бэлэдхэжэ абахада ехэл һайн байна. Өөрөө үбһэнэйнгөө шанарые һайса мэдэхэш. Тиигээд гамтайгаар гаргашалха гээшэ баһал шухала. Хабартаа ямаршье саг дайралдажа болохо бшуу,— гээд Бадма-Даша энеэбхилэн хөөрэнэ.

Адууһа малай үнгэрһэн үбэлжэлгэ нүхэр Тубановай ажал хүдэлмэреэ хэр зэргээр эмхидхэдэг байһанайнь шанга шалгалта болоо. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ үбэлжэлгэ хэсүү шанга хүйтэнэй үе сагта үнгэрөө бшуу. Тиимэһээ адууһа малай харууһалга, эдеэлүүлгые бүри һайнаар эмхидхэхэ гээшэ шухалын шухала хэрэг болоно. Энэ шанга шалгалтые Бадма-Даша Шагдурович шадамар бэрхээр дабажа гараа. «Иигэжэ ажаллаха гээшэмнай ёһотойл баатаршалга болоно бшуу. Иимэ хүнүүдһээ бултадаа жэшээ абаха зэргэтэйбди» гэжэ Бадма-Дашын ажалтай январь һарада танилсаһан КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр Модогоев А. У. хэлээ һэн. Энэмнай Бадма-Даша Шагдуровичай ажалайнь эрхим дээдэ сэгнэлтэ болоно бшуу.

Ажал хүдэлмэридөө саашадашье бүри ехэ амжалтатай ябаарай, Бадма-Даша!

Б. ВАНЧИКОВ
манай корр.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ХОРИ. Үдэ, Хүрбэ, Худан болон Анаа голнуудаар модо урадхуулгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюродо харагдажа, участогуудай начальнигууд тоособо.

Хүрбын участогай хүдэлмэришэд 235 мянган кубометр модо урадхуулха түсэбтэй. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада эндэхид ехэ хүдэлмэри хэһэн. Голой эрьенүүдые олон газарта бухалһэн, техникэ зэмсэгүүдээ саг соонь бэлдэһэн байна. Гэбэшье зарим участогуудта модо урадхуулалсаха хүдэлмэрилэгшэд үсөөдэнэ гэжэ тус бюро дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Мүн ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха талаар партийна болон профсоюзай организацинууд багаар анхарна гэжэ заагдаа.

* * *

Аймаг дотор партийна эхин организацинууд нэмэжэ байна. Аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагта, Зүүн Хуурайн найман жэлэй һургуулида шэнэ партийна эхин организацинуудые эмхидхэхэ гэжэ КПСС-эй райкомой бюро тогтоол абаба.

Ж. БАДМАЕВ.
КПСС-эй Хоринн райкомой инструктор.

* * *

МУХАР-ШЭБЭР. Хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тухай асуудал «Коммунизм» колхозой парткомдо харагдажа, социалис мүрысөөнэй дүрим баталагдаа һэн. Мүнөө колхозой олонхи бригаданууд ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэнэ. Энээн тушаа парткомой секретарь нүхэр Г. Я. Ерофеев иигэжэ хэлэбэ:

— Тарилгын түрүүшын үдэрһөө механизаторнууд мүрысэжэ эхилээ. Һүүлшын мэдээгээр 500-гаад гектарта шэниисэ тарингдаад байна. Илангаяа коммунист И. И. Бельскиин бригада мүрысөөндэ шалгарна. Эндэ сеялкашад нүхэд Е. С. Гусляков, Е. Ефимов гэгшэдэй агрегадууд халаанайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Механизаторнуудай хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэгдэнхэй. Һүнидөө газар хахалагдана. Май һара дүүрэтэр эртын тарилга дүүргэгдэхэ. Колхозоймнай партийна организациин хүтэлбэри доро агит-коллектив хүдэлнэ, ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Хабарай тарилгые шанартайгаар үнгэргэжэ, мүрысөөндэ түрүүлһэн бригада мүнгэн шанда хүртэхэ.

* * *

УЛААН-ҮДЭ. Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын партком болон профсоюзай комитет механизаторнуудые социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тулада хэмжээнүүдые хараалаа. Хабарай тарилгын үедэ ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, горючи, тоһо алмаһан түрүү трактористнуудта амаралтын байшанда ошохо гурбан путевко түлбэригүйгөөр үгтэхэ. Мүрысөөндэ нэгэдэхи, хоёрдохи һуурида гараһан тараан ажалай бригаданууд-та мүнгэн шан тогтоогдоо.

Ажахын главна агроном нүхэр А. Х. Андреевтэй хөөрэлдэхэдэ, тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябажа байна гэжэ мэдүүлнэ. Механизаторнууд ажалдаа жэгдэрэн оронхой. Майн 20 болотор 4 мянга шахуу гектарта шэниисэ, хара тараан таригдаба.

ЭРТЭЭНҺЭЭ БОДОМЖОЛЖО, ТҮСЭБЛЭЖЭ...

Улаан-Үдын Ленинэй ордено мяха-консервын комбинадай консервын заводой уужам һаруул улаан буланда хүн зон олон. 300 гаран хүнүүд сугларанхай. Теэд үшөө ерэжэл, ерэжэл байна. Һууха һууринишье үлөөгүй хэбэртэй, олониинь сонхын, үүдэнэй хажуугаар зогсонод.

Партиин Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Чукаев 1968 ондо районой предприятинуудай хэһэн хүдэлмэриин дүн тухай, хүгжэлтын хараа түсэбүүд, шиидхэхэ зорилгонууд тухай суглаагшадта тодорхойгоор хөөрэбэ. Ойрын жэлнүүдтэ район дотор промышленна шэнэ предприятинууд, соёлой гуламтанууд, эмнэлгын эмхи зургаанууд, үхибүүдэй саад, яслинууд, байрын шэнэ гэрнүүд, магазин гэхэ мэтэ болохо юм.

Элидхэлшын хөөрөөе шагнажа байхадаа, эндэ ерэһэн хүн бүхэн манай орондо хэгдэжэ байһан барилгын хэды ехэ хэмжээтэй боложо байһаниие, арад зоной ажабайдал, ажаһуудал тухай парти, правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолго тухай, багша Ленинэй захяа заабаринуудай бодото дээрэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай бодомжолжо, һанаа сэдьхэлээ хананги һуунад.

Элидхэлэй дүүрэн сасуу олон асуудалнууд гарана:

— **Вьетнам арадай тэмсэл тухай** дэлгэрэнгыгээр хөөрыт.

— **Мяханай комбинат хүрэтэр трамвай хэзээ ябадаг болохо юм?**

— **Манай тосхондо шэнэ больница баригдаха гү?**

— **Автобусууд хэзээ һайнаар ябадаг болохо юм...**

Асуудалнууд олон, элдэб янзын. Олонхидонь элидхэлшэ тэрэ дарыдань харюусажа, зариманuудынь блокнодто бэшэжэ абаад, хожом харюусахаб гэнэ.

Иигэжэ ээлжээтэ «Ленинскэ пятница» үнгэрһэн байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ ажалшадай политическэ эдэбхи үүсхэлынь, ажалайнь эршэ хэзээ хэзээнэйхиһээ тон ехээр урганхай. **Комбинадай** колбасна гү, консервын заводто, желатиново, гофротарна гү, али бусадшье цехүүдтэ ороболъ, барилгын алишье талмайнуудаар ябабал, хүдэлмэришэдэй **оролдосото ажалтай, үдэрһөө үдэр бүридэ ургажа байһан эдэбхи үүсхэлтэй танилсаха аргатайт.**

Эдэ бүгэдые ямар аргаар дэмжэн хүгжөөхэб, ажахын болон соёл сурталай хүдэлмэриие хүтэлбэрилэн эрхилэлгэдэ ажалшадые хайшан гэбэл бүри эдэбхитэйгээр хабаадуулхаб гэжэ комбинадай партийна комитедтэ бодомжолоо. Тиигэжэ энэ асуудал парткомой заседани дээрэ зүбшөөн хэлсэгдэжэ, һара бүриин һүүлшын пятницада «Ленинскэ пятница» үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа бэлэй.

Гадна энэ заседани дээрэ иимэ пятница үнгэргэжэ байха харюусалгатай хүнүүд томилогдоһон, элидхэлшэдээр ямар тушаалтай хүнүүдые хабаадуулхаб, урихаб гэжэ хэлсэгдэһэн байгаа. Ленинскэ пятницын үдэр комбинадай хүдэлмэришэдтэй уулзажа, һанамжа дурадхалнуудтань, асуудалнуудтань харюусахые комбинадай хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна, районой, городой, республикын хүтэлбэрилхы нүхэдые урижа байхаар шиидэгдэһэн юм.

Ээлжээтэ пятница хэзээ, хаана болохоб гэжэ элидхэлшэдтэ эртээнһээ дуулгагдадаг, комбинадай коллективтэ олон **тиражтай** газетээр дамжуулан мэдээсэгдэдэг болонхой.

Партийна пропагандын бусад онол **аргануудтай жэшэжэ** харахада, ленинскэ пятницанууд өөрын онсо илгаатай. Энэмнай зүндөө болодог уулзалга бэшэ, харин эртээнһээ бодомжологдодог, түсэблэгдэдэг юм.

Гадна, коллективтэй уулзаха гэхэдээ сагаа олодоггүй зарим нэгэн хүтэлбэрилхы нүхэрэй дура хүсэлһөө дулдыдадаггүй.

Ушар юуб гэбэл, һараар, арбаад үдэрөөр урид хүн зонтой уулзаха тухайгаа мэдээд байхадаа, хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ бэлдэхэ, өөрынгөө ажал энэ болзоотой тааралдуулха баатай болоно ха юм.

Үнгэрһэн ленинскэ пятницануудта комбинадай хүдэлмэришэдтэй КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Бирюков, партиин Октябрьска райкомой секретарьнар нүхэд Чукаев, Башкеев, Логишкин, комбинадай директор Горобец, парткомой секретарь Шитиков, комбинадай главна инженер Лещук, комбинадай таһагуудые даагшанар уулзаһан байна. Саашадаа партиин обкомой секретарьтай, горсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Сыреновтэй уулзаха, зарим министрнүүдые урихаар хараалагдана.

Гэхэтэй хамта зарим хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ уулзалгаһаа арсадагынь гэмшэлтэй. Жэшээлхэдэ, республикын хүн зониие ажаһуудалайнь талаар хангаха министр нүхэр Еремин хоёр дахи зүбшөөлөө үгэбэшье, һүүлээрнь элдэб шалтаг барижа энэ уулзалгандаа ерээгүй.

Ленинскэ пятницын болоходо суглаагшадай табиһан асуудалнуудта харюусахаһаа гадна, заримуудыень хүсэлдэнь хүргэхэ хэрэгтэй. Элидхэлшэ бүхэн иимэ аргатай байдаггүй. Зүгөөр тэдэнэр энэ асуудал шиидхэхэ аргамнигүй, минии хэрэг бэшэ гэжэ тоолодоггүй юм. Тэдэнэр хүдэлмэришэдэй һанамжа дурадхалнуудаар хэмжээ абхуулхые комбинадай хүтэлбэрилэгшэдтэ, парткомдо дамжуулдаг байна. Нэгэ пятницада ажалай премиальна түлөөһэнэй талаар бии байһан зарим дутагдалнууд тухай асуудал гараа бэлэй. Мүнөө үедэ нэмэлтэ түлөөһэнэй гурим шэнээр харагдажа байна.

Ленинскэ пятницанууд ажалшадай ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэл бадаруулха, үйлэдбэридэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ тон ехэ үүргэтэй.

Мүн агууехэ багша Ленинэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ ябуулагдажа байгаа үзэл бодолой хүдэлмэри[...] онол аргануу[д] хэрэглэ[...] һэн жэлэй май һараһаа [...] цех, заводуудаар, зал[...] тын байрануудаар лени[...] ганууд долоон хоног бүр[...] дэнэ. В. И. Ленинэй з[...] волюционно ажал ябу[...] лекци, элидхэл, хөөр[...] «Знание» бүлгэмэй гэшү[...] хүтэлбэрилхы хүдэлмэри[...] гэжэлтэд тусгаар зохёо[...] бөөр үнгэргэнэ.

Жэшээлхэдэ, комбинадай [...] начальник Р. В. Кострико[...] скэ тезисүүд ба тэдэнэй [...] ха шанар» гэһэн хөөр[...] үдэрнүүдтэ хэдэн цехүүд[...] гэбэ.

Ленинскэ уншалгану[...] ческэ гэгээрэлэй кабинет[...] А. И. Обросова «Знание» [...] гэшүүн И. Е. Шлыкова, [...] заводой мастер А. Г. С[...] бусад эдэбхитэйгээр хаба[...]

Комбинадай партком, [...] эхин организацинууд хү[...] дэй, инженерно-техническэ[...] рилэгшэдэй дундахи үзэл [...] дэлмэри бүри үргэн дэлгэ[...] ха түгэлдэр болгохо зори[...]

Г. СТЕ[...]

ҮНЕЭД МАШИНААР ҺААГДАН[...]

Иишэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, гүүртые даагша Н. Ц. Самбуев фермынгээ улаан буланда урижа, һаалишадайнгаа үдэр бүриин дүнгүүдээр танилсуулба. «Харганаагайхидай уряада харюу болгон, үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө адагынь 1600 килограмм һү һаажа тушаая!», «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэрые ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтая!» гэжэ улаан бүд дээрэ аржытар бэшэгдэһэн плакат, уряа лозунгнууд ханада халаатай.

— Зорилгомнай ехэ,— гээд, гүүртые даагша Нима-Цырен Сандаевич столойнгоо һугалга соохи дансануудаа иран, тайлбарилха зуураа, саашань иигэжэ үргэлжэлүүлнэ. — Түсэб, даабаринуудаа зохёон табихадаа бидэнэр һаалишад бүхэнэйнгөө арга боломжые хараадаа абалсан, тэдэнэйнгээ үнеэдэй ашаг шэмые тус бүринь тоолон гаргадаг заншалтайбди. Үнеэднай тусхай графигай ёһоор хооллуулагдадаг, тиимэһээ сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 10—11 килограмм һүн һаагдана.

Эдэнэй гүүртэдэ 160 үнеэд тоологдодог. Һүүлэй үдэрнүүдтэ тус гүүртын һаалишад сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө хахад пууд һү абана. Энэнь яһала һайн гэжэ хэлэлтэй. Хэрбээ мүнөөдэрэй дүнгүүдые январь һарынхитай сасуулбал, һү һаалинь сүүдхэдээ аяар 350 килограммаар дээшэлээ. Теэд энэнь юунһээ дулдыдана хаб? Магад үнеэдэйнь тугаллаһанһаа болоо гү? Арайл тиимэ бэшэ хэбэртэй. Эндэхи гүүртын үнеэд март һараһаа эхилжэ тугаллаһан.

Энэ фермын һаалишад үбэлэй, зунай сагта үнеэдээ сүүдхэдээ гурба дахин һаадаг заншалтай. Энэнь һая түллэһэн нарай үнеэдһээ ехэ һү һааха хэрэгтэ нилээд нүлөөлнэ. Гүүртые даагша Самбуевай тэмдэглэһэнэй ёһоор, үнеэдээ сүүдхэдээ гурба дахин һаахадань һү һаалинь эрид дээшэлжэ, 250—300 килограммаар нэмэдэг байна.

Тэрэнһээ гадна, энэ үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр табигданхай. Манай хүрэжэ ерэһэн үдэр энэ гүүртын һаалишадта 15 үүлтэртэ гунжан үнеэд хубаарилагдаад байгаа һэн. Эдэ гунжадынь хабартаа, апрель—май һарануудта түллэхөөр хараалагдана.

Үнеэдэйнгээ үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын тула хэгдэхэ хүдэлмэринь эндэ нилээд ехэ. Мүнөө энэ фермэ дээрэ үүлтэртэ үнеэдһээ шэлэн абтаһан 105 гунжан үнеэд тусхай гуримаар харууһалагдана. Эдэ гунжадынь мүнөө тус бүридөө 360—370 килограмм шэгнүүртэй. Намартаа тэдэ гунжадаа һаалишадтаа хубаажа үгэхөөр эндэхид түсэблэнэ.

Һая тугаллаһан гунжадые түрүүшын үдэрһөө эхилжэ машинаар һаахаяа эндэхи һаалишад зүрхэсэдэггүй байһан юм. Тиин урзанда үнинэй һаалишан Б. Цындеевада 18 гунжан үнеэдые даалгаһаниинь түрүүшын үдэрһөө хойшо машинаар һаажа һургаал. Тэрэ жэлдээ үнеэн бүриһөө 2547 килограмм һү абаа һэн. Иигэжэ үнинэй һаалишан Цындеевагай оролдоһоной ашаар зарим һаалишадай урдаа табидаг «шалтаг» буруу һурөө һэн.

Гурбан жэлэй саада тээ нэгэдэхи отделениин һү һаалиин гүүртэдэ анха түрүүшынхиэ үнеэдые машинаар һааха агрегат тодхогдоо бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гүүртын һаалишад эдэ аппарадаа һайнаар шудалжа, мүнөө яһала дүршэнхэй. Мүнөө эндэхид харууһалжа байһан, үнеэдээ бултыень машинаар һаана.

— Машинаар һаалга манай хүдэлмэриие аргагүй хүнгэдхөө. Мүнөө урданайхидал а[...] тулихаяа болёобди,—гэж[...] деева хөөрэнэ.

Энэ гүүртынхидэй [...] амжалтада Нима-Цырен [...] вай хубита яһала би[...] хадаа энэ нүхэрнай [...] малшадайнгаа, мүн ту[...] гаа дунда зоотехническ[...] арга таһалгарлагүй [...] заажа байдаг.

Нима-Цырен Самбу[...] жэлэй саада тээ Бур[...] ажахын дээдэ һургуули[...] эрдэмтэ-зоотехник гэһэн [...] жэлтэй боломсоороо энд[...] гүүртые даагшаар а[...] халһан юм.

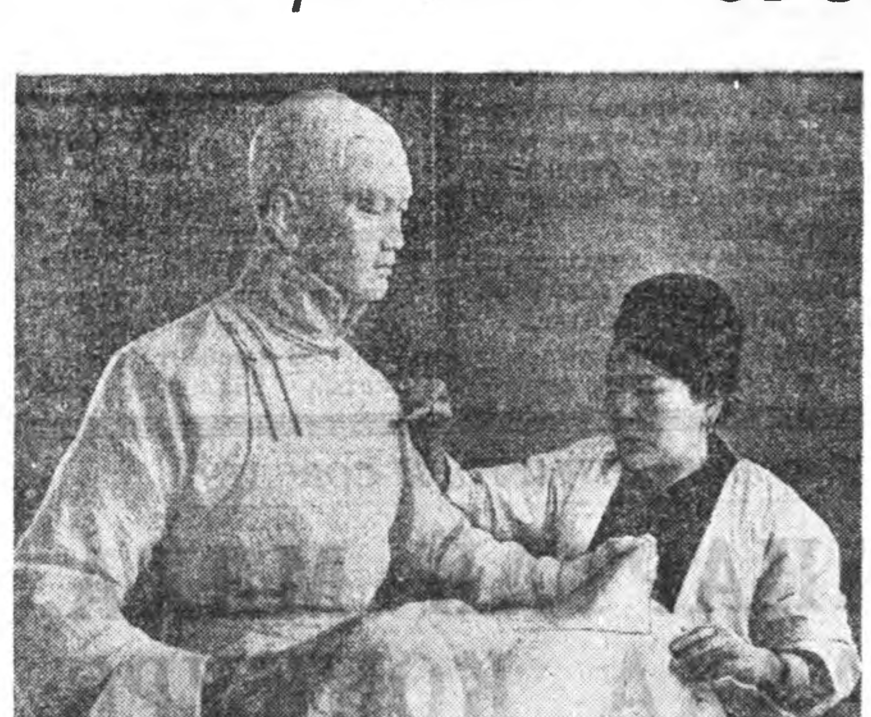
В. И. Ленинэй түрэ[...] жэлэй ойе нэрэтэй т[...] угтахын түлөө социал[...] сөөн һүүлэй үдэрнүү[...] гын туршалга-үйлэд[...] ажахыда улам дэлгэрж[...] Энэ мүрысөөндэ хам[...] нэгэдэхи отделениин һ[...] гүүртынхид онсо шалга[...] рүү һуури эзэлхын тү[...] хүсэеэ элсүүлэн ажалл[...]

З. Т[...]
«Коммунизмы[...]
газетын коррес[...]

Конфетэ худалдажа абахадатнай, саарһан дээрэнь «Тарбагатайн кондитерска фабрика» гэһэн гаршаг харагдаха. Тарбагатайн кондитерска фабрикада буйлуулагдаһан конфетэ амтанайнгаа талаар ехэ городуудай фабрикануудайхиһаа заахашье дутадаггүй. Мүнөө фабрикын коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ байна. Түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, конфетэ орёодог автомадта хүдэлдэг Елена Думнова тухай магтаалай үгэнүүдые дуулахат. Нүхэр Думновагай бүтээһэн продукци хододоо һайн шанартай. Елена басаган үдэр бүриингөө нормые 110—115 процент дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Елена Думнова.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА[...]

О

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ Р[...]КА. **Улаан-Баатар. Монгол[...] скульптор Д. Дамдина «[...]рай эдир наһан» гэһэн [...]лээ дүүргэжэ байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Дамд[...]ской соогоо.

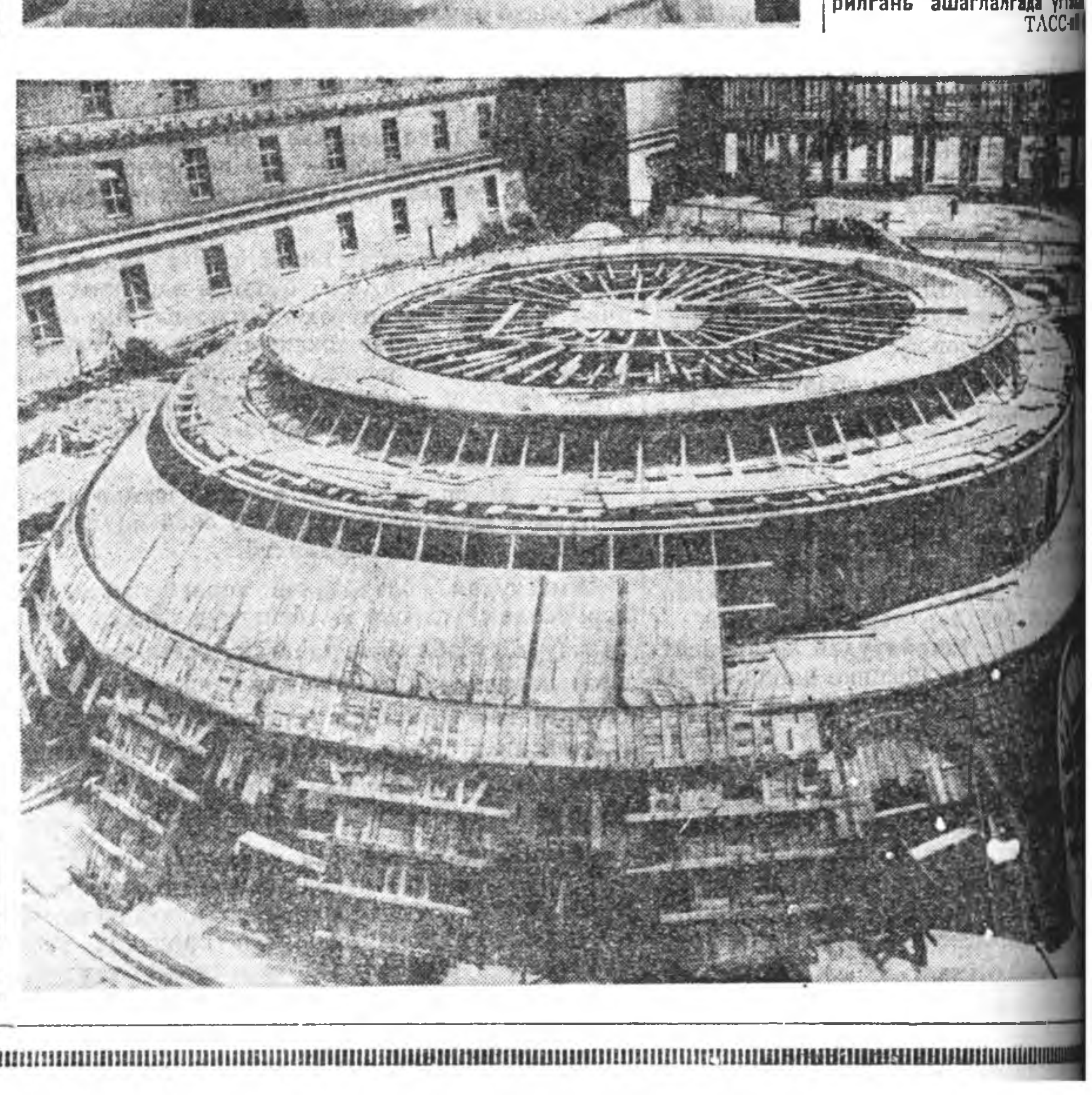
ТАСС-а[...]

О

ВЕНГРИИН АРАДАЙ Р[...]КА. **Будапештын политех[...]ститудай газаа ехэ гэр [...] байна. Энэ гэр соо атом[...] тодхогдожо, студентнэр [...] үзэхэ болоно.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: атомна [...] барилга. 1970 оной эхин [...]рилгань ашаглалгада угта[...]

ТАСС-[...]

ШАЛГАРАА!

Майн 1-нэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, Облпрофсовет республикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинуудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогоор шагнаба. Энэ хүндэтэ шагналда хамтадаа 21 хүн хүртэбэ. Тэдэнэрэй дунда Улаан-Үдын трикотажна фабрикын нэхэгшэ З. А. Ербанова, эсхэгшэ Л. С. Кокорина, «Рембытприбор» комбинадай часовой мастер В. С. Богомазов, «Ремобувь» комбинадай сабхишад М. П. Малышева, В. Н. Копылов, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг Кабанскын аймагай комбинадай хубсаһа эсхэгшэ А. Р. Конькова, сабхишан У. М. Маринич, Улаан-Үдын «Индпошив» гэжэ нэгэдэлэй оёдолшод Г. К. Митькина, Т. М. Волкова, Г. И. Вдовина, Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын сантехник И. Т. Фурманов, кассир П. Л. Андреева, Улаан-Үдын «Телеательегэй» радиомеханик М. В. Науменко, Улаан-Үдын быткомбинадай парикмахер Н. Г. Култаева, фотограф Н. А. Панушков болон бусад бии.

НАЙМААЛАГШАД АМЖАЛТАТАЙ

Улаан-Үдын горкоопторгын хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Тэдэнэр һара бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэг байна. Байгша оной түрүүшын кварталай турша соо республикымнай түб хотын ажалшадта нэгэ миллион наймян түхэригэй эдеэ хоол худалдагдаа. Энэнь түсэбһөө 329 мянган түхэригөөр үлүү болоно.

Илангаяа «Таежный» магазинай коллектив (директорынь В. Н. Хундаева) һайн амжалта туйлана. Тэрэшэлэн эдеэ хоолой № 1, № 13 магазинуудай наймаалагшад Е. А. Носкова, Л. А. Курьянова, Н. И. Игумнова болон бусад нүхэд һара бүриингөө даалгабариие 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Д. КОЛМАКОВ.

АМАРЖА БАЙГААД ҺУРАНА

Харьковска областиин Золочевскэ районой хүдөө ажахын зуу шахуу хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай мүнгөөр ой соо бариһаһан «Березко» гэжэ городогтоо амаржа байгаад һурадаг юм.

Дүршэлтэй врачнар, спортын тренернүүд, уран һайханай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд тарияашадай бэе махабадые һайжаруулгада, зүбөөр амаралгада онсо анхарал хандуулна. «Берёзкодо» спортын бааза, киноконцертын зал, библиотекэ бии.

Зүгөөр энэнь совет, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан баригдаһан элүүржүүлгын газарнуудтай жэшэшэгүй, юрэ бусын санатори болоно. Эндэ байгшад амархаһаа гадна, мүн һурадаг гуримтай.

Харьковай **хүдөө ажахын** институдуудай эрдэмтэдтэй хамта районой хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй түсэблэһэн тусхай программаар эндэхи һуралсал эмхидхэгдэдэг. Хэдэн арбаад малшад, колхозуудай комплексно бригадануудай бригадирнууд, совхозой отделенинүүдые даагшад ой соохи городогто һурана.

«Берёзкодохи» теоретическэ һуралсалынь хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэл шудалалгатай нягта холбоотой байдаг.

«Берёзкодо» амарха нарын путёвко 76 түхэригтэ. Колхоз, совхозуудынь курсынхидайнгаа түлөө энэ түлөөһэ оруулдаг.

«Березко»—эндэхи һуралсалай ба амаралтын гансахан газар бэшэ юм, — гэжэ Харьковска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй түрүүлэгшэ Андрей Бездетко АПН-эй корреспондентдэ мэдээсэбэ. — Манай область дотор 500 тарияашадай һураха гурбан иимэ гэр баригдаа. Һуралсал-хүмүүжүүлгын иимэрхүү газарнуудые улам үргэдхэхөөр хараалагдана.

Мүнөө үень үшөө 7 иимэ гэр баригдажа байнхай. Эндэ хүдөө ажахын хэдэ мянган мэргэжэлтэд үйлэдбэриингөө онол шадабари дээшэлүүлхэ аргатай. Жэшээлхэдэ, Волковско районо тус бүридэнь 80 хүнэй нэгэн доро амарха корпусуудые, столово, клуб, 250 хүнэй һураха комбинат, спортын зал колхозууд, совхозуудай хамтын хүсөөр баригдаа.

Зунай хүдэлмэриин түлэг үедэ амаралтын ба һуралсалай гэрнүүдтэ үхибүүд амардаг. Эндэ пионерэй лагерьнууд эмхидхэгдэнэ.

Н. НЕСВИТЕНКО.
АПН-эй корр.

...Каситовна ...Ойморой модо ...улгын комби- ...үшүүлэй нэ- ...Энэ нүхэрнай ...нигөө дааба- ...өө үлүүлэн ...заншалтай.

...арада үнгэр- ...тагай Сове- ...гаха һунгал- ...хамта хүдэл- ...нь Хатирые ...аймагай Со- ...тадаар һунга- ...Зураг дээрэ: ...Хатира Ка- ...ипова ажал-

...ШУЛУНОВОЙ фото.

АНХАНҺАА АБЬЯАСТАЙ ҺЭН

Хори гаран жэлэй урда тээ Анна басаган 30 километр холо байһан һургуулида һурадагаа һанадаг. Тэрэ эрхим һурагшадай тоодо ородог һэн. Амаралтынгаа үдэр иимэ холо байһан гэртээ ябагаар ерэдэг болобошье, эсэхые мэдэдэггүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, залуу, хүнгэн, солбон ябаа бшуу. Тэрэ хэзээдэ эугаатай хүхюун, дуутай шуутай ябадаг байха.

— Дуу дууладая,— гэжэ хани басагадаа албадахадань, тэдэнэр арсангүй, ходорхой хонгёо хоолойгоор дуу дууладаха. Долоон класс дүүргэһэн тухай гэршэлгэ асархадань, тэрэнэй аба Григорий Белоусов тон анхаралтайгаар эхинһээнь һүүл хүрэтэр эрхим һайн сэгнэлтэнүүдыень хараад, хирбэгэр һахалаа эмирэн, басаган тээшээ урихаһаар миһэржэ:

— Басагамни, бэрхэш даа. Саашадаа Эхэ орондоо туһатай, эрхим бэрхэ хүн болохо байһандаш һэжэг түрэгдэнэгүй,— гэжэ хэлээ һэн.

Григорий Белоусовай гэр бүлэ олон хүнһөө бүридэдэг бэлэй. Еха бүлөө тэжээхэнь эсэгэдэнь хүшэр байба. Энээниень ухаансар Анна басаган үни хада ойлгодог болоһон байгаа. Эгээл тиихэдэ Анна Белоусова хүдэлхэ гэжэ бодомжолһон юм. Өөрынгөө энэ һанамжа тухай эсэгэдээ хэлэхэдэнь:

— Дураа мэдыш даа. Хэлхээ холбооной газарта орожо хүдэлхэм гэнэ гүш? Хүн хүсэһэндөө хэзээдэшье хүрэдэг юм, басагамни. Ябахал болоо гүбши даа, — гэжэ дэмжээ бэлэй.

Хэлхээ холбооной Поперечнын таһагые даагшада Анна басаган зоригжолтойгоор оробо. Тэрэ гэһэнһээ хойшо энэ өөрынгөө шэлэһэн дуратай хүдэлмэри орхёогүй. Түрүүшын үеэ телефонно коммутаторта һурагшаар хүдэлһэн байха.

Гушан жэлэй үнгэрһэниинь мэдэгдээгүй. Анна Григорьевна хүгшэрэн татаа. Тэрэ холын үе тухайгаа иигэжэ мэдүүлээ һэн.

— Хэлхээ холбооной Поперечнын таһагай коммутаторынь тон багахан юм һэн. Богонихон сагай болзор соо телефонистын мэргэжэл шудалаа һэм. Уданшьегүй намайе аймагай центрэй коммутаторта хүдэлхыем эльгээгээ бэлэй. Тэрээнһээ хойшо эндээл хүдэлһөөрби.

Түбшэн даруухан үгэтэй тэрэнэй хоолойе холын Ярууна нютагай алишье буланда дуулажа болоно.

Захил хэгшын эрилтые саг соонь хангаха гээшэ тэрэнэй нангин уялга болоно. Энэ уялгаяа хэзээдэшье нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг байһаниинь һайшаалтай. Анна Григорьевнагай эрхим һайн ажалые гэршэлһэн олон тоото Хүндэлэлэй грамотанууд ханаарнь жэрылдэн үлгөөтэй байдаг. Хэдэн жэлэй туршада «Коммунис ажалай ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргээ үндэрөөр үргэн ябана. Гадна нүхэр Белоусова «Хэлхээ холбооной отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Совет засагай түүхэтэ 50 жэлэй ойгоор нүхэр Белоусовада «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэһэн орден гүрэн түрэмнай барюулһан юм.

—Тиихэдэ би бүхы сэдьхэлһээ баярлаа бэлэйб. Имагтал манай орондо нам шэнги юрын хүдэлмэрилэгшэд иимэ үндэр этигэлдэ хүртэжэ болоно бшуу,— гэжэ Анна Григорьевна хөөрөө һэн.

Нүхэр Белоусова сельскэ Советэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан. Энэ оной март һара соо үнгэрэгдэһэн һунгалтадашье нэгэн дугаар Яруунын аймагай Советтэ депутадаар һунгагдаа. Энэ үндэр этигэл найдабариень Анна Григорьевна хэзээдэ харюулдаг. Һунгагшадайнгаа дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг, эрилтэ гуйлтыень дүүргэжэ байдаг юм.

Д. БАЙБОРОДИН.

...ТАГАЙ БҮРИН ЭРХЭТЭ ЗАСАГ

...ЭБХИ ҮҮСХЭЛЫЕНЬ БАДАРУУЛАН...

...аймагай нютагай ...гаануудһаа эгээл то... нэгэн Татауровска ...юм. Тэрэнэй газар ...замай, барилгын мо... болон элдэб янзын ...предприяти, организа... Хэдэн мянган ...соёл болбосоролой, ...наймаанай, ажаһуудал ...хангалгын олохон ...ууд, эмхи зургаануул ...ти, правительствын ...шиидхэбэринүүдые, тү... жэлэй даалгабаринуу... тайгаар бэелүүлхэ... предприяти, эмхи зур... дэмжэлгэ үзүүлхэ, ...эмхидхэн элсүүл... сельскэ Совет, гүй... тэдынь ехэхэн хүсэл ...галаг байна.

...Советэй депутадууд ...хүдэлжэ байһан ...нигөө коллективүүд ...һайн жэшээ ха... үндэр бүтээсэ... хуулан ябанад. Үй... амжалта түйла... һунгамал байһан нэн ...уялга сельскэ Со... депутадууд нэрэтэй ...бэелүүлнэ. Габшатай ...ладаг депутадууд ...харуулхатаяа хам... эмхидхэлэй, нии... хүдэлмэридэ ...хабаададаг юм. Тэ... комиссинууд... булэгүүдтэ эм... тудтаа ниитэ-эм... хүдэлмэриин тодорхой...

...ность болон тран... сельскэ Советэй ...комиссида эмхидэ... хүдэлмэришэд-депута... -74 организациин жолоошон депутат нүхэр И. А. Угрюмов хүтэлбэрилнэ. Эдэнэрэй һаядаа хэһэн хүдэлмэри дурдабал, барилгын материалнуудые гаргадаг Татауровска комбинадай хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлһэн ябадал болоно. Комбинадай цехүүдэй агаарынь үйлэдбэриин хорото тооһонһоо муугаар сэбэрлэгдэдэг байһан. Тиимэһээ тэндэ хүдэлдэг зон үлэмжэ эсэдэг һэн. Депутадуудай комиссиин эрилтэ хэһэнэй ёһоор бүхы цехүүдтэ хүсэтэ вентиляторнууд табигдажа, хана хаяа һайнаар дулаалагдажа, хүдэлмэришэдэй ажаллахада таатай зохид байдал олгогдоһон, хүдэлмэриинь бүтээсэ хараа байса дээшэлһэн байна. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэмжээнүүдые абаһанай, бүхы коллективэй эршэмтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар Татауровска барилгын материалнуудай комбинат нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб хирпиисэ сохилгоор 122, шлакоблогуудые гаргалгаар 127 процент дүүргээ.

Промышленностиин болон транспортын предприятинуудай коллективүүдтэ гансашье саг үргэлжын комиссиин бэшэ, мүн бүхы Советэй гүйсэдкомой зүгһөө тодорхой халуун туһаламжа, дэмжэлгэ хододоо үгтэдэг, али нэгэн дутагдал, бэрхэшээлэй тудалдабал, нютагай ниитэ хүсэн ба арга боломжоор тэрэниие дабуулан гарахые хүсэдэг. Шоссе харгы капитальнаар заһабарилха хүдэлмэри урагшатай һайн ябуулдаг аад, жэжэ божын заһабарилгаар ДЭУ-74 энээнһээ урда гээгдэлтэй гарадаг һэн. Харгы замай заһабарилга тушаа Советэй гүйсэдхэхэ комитет дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, хараалһан тодорхой хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар мүнөө ДЭУ-гэй коллектив кварталайнгаа даалгабари бүхы түрэлэй заһабарилгаар үлүүлһэн байна.

Энэ мэтээр сельсоветэй газар дээрэ байһан бүхы промышленна предприятинууд, худалдаа наймаанай, гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхинүүд бүгэдөөрөө гурба һарын түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэнхэй. Мүн шэнэ барилга амжалтатай ябуулагдана. Мүнөө үедэ ганса Татаурово станци дээрэхи заһабарилгын заводой хүсөөр 24 байратай нэгэ байшан, 50 хүнэй нэгэ доро һуугаад эдеэлхэ столово, хамтын бани баригдажа байнхай.

Ажалшадай һуудал байдалай үдэр бүри һайжаржа байһаниие худалдаа наймаанай эрьесын ургалта гэршэлнэ. Худалдаа наймаанай кварталай түсэб хараалагдаһанһаа 10 процент дээгүүр бэелүүлэгдээ. Хүнэй гэр байрын хэрэглэмжэ хангаха талаар быткомбинадай филиал 40 процентээр даалгабаря үлүүлээ.

Депутадуудай бүлэгүүд илангаяа һүүлшын һунгалтаһаа хойшо хүдэлмэреэ эдэбхижүүлжэ эхилээ. Тодорхойлон хэлэбэл, Старо-Татауровска бүлэгэйхид тосхонойнгоо ариг сэбэрые сахиха тушаа ехэхэн хэшээл оролдолго гаргажа байнхай. Тэдэнэй үүсхэлээр һууринай айлнууд туд бүриингөө урдахи үйлсын тала, хашаа хүһамагаа сэбэрлэхэ, модо тариха, хорёолхо гэхэ мэтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр оролсоо. Айлнуудай һуулгаха модыень, хорёо хашаагаа заһаха материалыень, мүн бусад хэрэгтэй зүйл, зэр зэмсэгүүдээр хангаха лаабари сельсоветэй зүгһөө промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ тусхайлан үгтэнхэй. Тосхон һууринаа болбосон түхэлтэй болгохо гэһэн социалис мүрысөөнэй мүнөө түлэг дэлгэржэ байһан үедэ Татауровай эдэбхитэдэй үүсхэл бүри һайшаалтай.

Бүхы депутадуудай үүсхэл хүсэл бадаруулан, ажалшан зоноо хүдэлмэриин үндэр бүтээсэдэ эмхидхэн элсүүлһэн, үйлэдбэриин түсэб даалгабаринуудай дүүргэлтэ хангалсаһан Татауровска сельскэ Советтэ байгша оной нэгэдэхи кварталай сомсельсоветүүдэй социалис мүрысөөнэй дүнгөөр нэгэдэхи һуури олгоглоо һэн. Энээн тушаа урда тээнь газетэдэ тунхаглагдаһан байна.

Сельскэ Советэй ээлжээтэ—хоёрдохи сесси майн 7-до болобо. Зүбшэхэ зүйлдэнь ажалшадай элүүрые хамгаалга һайжаруулха асуудал табигдаа. Советэй депутадууд, гүйсэдхэхэ комитет (түрүүлэгшэнь Е. Н. Безбородова) али бүхы шухала болоһон зүйлые нютагайнгаа засагай дээдэ зургаанай үзэмжэдэ табидаг зангаараа саг соонь дурадхажа, арад зоной элүүрые улам һайжаруулха тодорхой тогтоол абхуулаад, тэрэниие дүүргэлтэ болгохоор хам оробо.

Тус сессиин эхин дээрэ баяр баясхалангай оршон байдалда республикымнай Министерствэнүүдэй Советэй түлөөлэгшэ нүхэр А. Н. Попов Татауровска сельскэ Советтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулан Улаан туг барюулаа. «Түйлаһан амжалтаяа арьбадхан, түрүүшын һуури алдахагүйн түлөө, абаһан тугаа бүхөөр барихын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохобди»—гэжэ сессидэ хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлбэд.

А. ГРИГОРЬЕВ.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭЛ БАЙХА

Революциин агууехэ багша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой коллектив оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Цех, бригада, участок бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй.

Валентина Захаровагай даадаг техническэ хипалтын участок һүүлэй гурбан жэлэй туршада түрүүлжэ ябана. Эдэнэрэй үгэһэн продукци голодоһондо нэгэтэшье ородоггүй, ходоодоо шанар һайнтай байдаг.

Мүнөө энэ участогайхид табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байха эдэнэрнай! Зураг дээрэ: В. Захарова.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Редакцида ерэһэн бэшэг

УРМА ХУХАЛҺАН УШАР

Майн нэгэнэй һайндэрэй үеэр Улаан-Үдын автобусой хоёрдохи паркын ноёд гэб гэнтэ олониитын урма хухалба, хүн зондо зохидгүй һаад түбэг, аягүй байдал ушаруулба. «Улаан-Үдэ—Тээгдэ—Бага-Хүрбэ» гэһэн маршрудай автобусой ябалгые майн нэгэнһээ болюулжархёо. Тэрэ түрүүшынь үдэр автовокзалай начальник, диспетчер, кассир — бултадаа нэгэн доро: «Тээгдэ ошохо харгы байхагүй, эбдэрээ!» гэһэн харюу үгэжэ байгаа.

Энэ хэлээшэдэнь нарайшье үхибүүн этигэхэгүйл! Мүнөө энэ хуурай, гандуу сагта, саһа бороогүй үедэ харгы ямар шалтагаанһаа муудалтайб. Ямаршье машина ябаһаар лэ, ашаа иишэ тиишэнь шэрэһээр лэ байгаа.

Худал хуурмаг шалтаг барижа, автобусой паркын хүтэлбэрилэгшэд һайндэртэ гэртээ хариха гү, али хэн нэгэндээ айлшалха, албанайшье хэрэгээр ябаһан хүнүүдтэ тодхор татаба. Харин тиихэдэ Хүрбэ нютагһаа город ерэхэеэ түхеэрһэн зон автобус хүлеэжэ баһал али зэргээр шалаа шархираа, сэдьхэлээ зобоогоо гээшэб! Дүрбэн үдэрэй амаралтын болоходо хүнүүдэй али нэгэ тээшээ ябахань мэдээжэ ха юм даа. Улаан-Үдын дээдэ, дунда тусхай һургуулинуудта һурадаг залуушуул яһала олон.

Энэ ушаралһаа боложо «Бага-Хүрбэ—Тээгдэ—Хори» гэһэн маршрут баһал таһалдаа. Энэ маршрудта Улаан-Үдэһөө ерэһэн автобус тойродог шуу. Иимэ гуримгүй хэрэгһээ боложо үбгэд хүгшэд, үхибүүд 40—50 модондо ябагалһаншье ушар олон. Гол трактын хажуу тээгүүрхи маршрудта һайндэрэй үедэ иигэжэ хандаһаниинь олоной дура гутаагаа, амитан зондо зохидгүй ушар тохёолдуулаа. Энээнэй түлөө хэн харюусаха гээшэб?

Зүгөөр тэрэ «Тээгдэ ошохо харгы байхагүй, эбдэрээ!» гэһэн шалтагынь тон буруу. Энэ паркын ямар нэгэн шоферой худалаар хэлэһэн хиидхүүр үгэ байжа болоо. Эгээ мүнөө жэлдэ энэ маршрудай харгын эбдэрхэ, һандарха ямаршье шалтагаан байгаагүй. Муудаашье һаань, тэрэниие дары заһаадхиха хүсэн манай эндэ бии. Хасуурта тосхондо бульдозертой, грейдертэй, «ДТ-54» трактортай харгы заһадаг хүнүүд байха.

Шэтын трактһаа 50 километр хажуу тээ оршодог, хүн зонойнгоо талаар аймаг соогоо хоёрдохи һуури эзэлдэг Тээгдэ тосхон центртэй Дээдэ-Хүрбын сомоной ажалша зониие автобусой паркын ноёд иигэжэ бүдүүлигээр зобоохоёо болиг лэ!

Н. НИМАЕВ,
Хүрбын совхозой хүдэлмэрилэгшэ.

Хориин аймаг.

...зорюулагдаһан ...из Бурундида ...идхэгдэ

...ТАСС-ай корреспон... иигэжэ мэдээсэнэ:

...түрэһөөр 99 жэлэй ...совет литера... зурагуудай выстав... 2-то дүүрээ. Выстав... ональна, экономичес... ческэ асуудалнуудаар ...брошюра, В. И. Ле... зохёолнуудые худал... номуудынь француз ...гдэнхэй.

...неделиин турша соо ...рундиин нийслэлэй ...зон орожо хараһан ...ажабайдал ба ажал ...энэ бишыхан оро... гаа ехээр һонирходог ...алай дэбтэртэ бэ... тоото тэмдэглэлнүүд... Тэдэнэй зариманиинь ...ном шадаал һаа ...ые би хүсэнэб. Импе... зарасанарта эсэр... ажалтануудые түй... хи нүхэдтэ хүсэнэб»; ...заабаряар ажаһуу... совет арадтай хамта ...агууехэ Ленинэй үзэл ...бүхы социалист... болгодог байһаар ...нэй намтарые эль...

...туһа нэмэри

...(ТАСС). Дэлхэйн хоёрдо... фашизмые һамна ...тэ шиидхэхы туһа ..., хүн түрэлтэниие ...абарһыень француз ...шье мартахагүй гээд ...ай корреспондентэй ...Ажалай бүгэдэ нии... секретарь Рене ...һэн байна.

ВЬЕТНАМ ТУШАА ПАРИЖДАХИ ЗҮБЛӨӨН

ПАРИЖ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын делегаци хадаа «Вьетнамда эб найрамдал һэргээлгэдэ туһалха зорилгоор Вьетнамай асуудал таарамжатайгаар шиидхэхэ гол ёһонуудые» хараалһан шухала документые Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөнэй 16-дахи пленарна заседаниин үзэмжэдэ майн 8-да табиһан байна.

Зүблөөе урагшатай болгохын тулада доро дурсагдаһан арбан дурадхал документ соо найруулагданхай:

1. Вьетнам арадай национальна шухала эрхые, тэрэ тоодо бэеэ даанхай, бүрин эрхэтэй, нэгэдэлтэй ба газар уһанай бүрин бүтэн байха ябадал хүндэлэлгые хангаха.

2. США-гай правительство хадаа США-гай, американ талын бусад гүрэнүүдэй сэрэгүүдые, буу зэбсэг болон сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые ямаршье эрилтэ табингүйгөөр Вьетнамһаа хүсэдөөр гаргаха, Урда Вьетнамдахи өөһэдынгөө сэрэгэй баазануудые усадхаха, Урда Вьетнамай болон ДРВ-гэй бүрин эрхэдэ, газар уһанайнь бүрин бүтэн байлгада, аюулгүй байдалда хоротой бүхы ябуулгануудһаа арсаха ёһотой.

3. Өөрынгөө Эхэ орониие хамгаалхын түлөө вьетнам арадай тэмсэхэ эрхэ хадаа нангин, өөрыгөө хуулитаар хамгаалха арсашагүй эрхэ болоно.

4. Урда Вьетнамай хүн зон газаа талаһаа хамааралсалгагүйгөөр дотоодынгоо хэрэгүүдые өөрөө шиидхэхэ, сүлөөтэ болон демократическа һунгалтануудые хэжэ, Урда Вьетнамдахи политическэ байгуулалтые тодорхойлхо.

5. Эб найрамдалай, бэеэ даанхай ба бэеэ абанги байдалай түлөө тэмсэдэг Урда Вьетнамай элдэб ажалай хүн зониие, элдэб политическэ шэглэлтэй бүлэгүүдые түлөөлдэг политическэ хүсэнүүд тэгшэ эрхэдэ, демократиин ба бэе бэеэ хүндэлэлсэлгын гол ёһонуудта үндэһэлдэг саг зуурын коалиционно правительство байгуулха зорилгоор хэлсээ хэхэ. Коалиционно правительствын зорилгонууд, тэрэ тоодо США-гай сэрэгүүдые гаргаха зорилготойгоор баталагдаха хэлсээнүүдые бэелүүлгэ; элдэб ажалай хүн зоной холбоо байгуулжа, национальна эблэрэлгые бэелүүлгэ; демократическа эрхэ сүлөө үргэнөөр бэелүүлгэ; ороной экономикые һэргээлгэ ба хүгжөөлгэ; Урда Вьетнамай хүн зоной өөрыгөө тодорхойлхо эрхээ бэелүүлхын тулада бүгэдэ ниитын сүлөөтэ ба демократическа һунгалтануудые Урда Вьетнамда үнгэргэлгэ энэ пункт соо хараалагданхай.

6. Урда Вьетнам амгалан ёһоной, бэеэ абанги гадаадын политика бэелүүлхэ: Камбоджын королевство ба Лаосой королевствэтэй хүршэ һайн политика бэелүүлхэ, политическэ ба олониитын байгуулалтануудайнь ондо ондоо байһанһаа дулдыдуулангүй, бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо США-тай, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудта үндэһэлэн, дипломатическа, экономическа, культурна харилсаануудые тогтооно; политическэ эрилтэ табидаггүй ямаршье оронһоо экономическа ба техническэ туһаламжа абаха.

7. Вьетнамые һэргээлгэ хариин хамааралсалгагүйгөөр, хоёр зоной хоорондо зүбшэлнүүд болон хэлсээнүүдые хэхэ амгалан аргаар даамайгаар бэелүүлэгдэхэ байна. Вьетнамые амгалан ёһоор нэгэдүүлгые бэелүүлхэ хүрэтэрөө хоёр зоно бэе бэеэ хүндэлэлсэлгэдэ үндэһэлэн, бүхы һалбариин талаар таатай һайн харилсаа байгуулха.

8. Амгалан ёһоор Вьетнамые нэгэдүүлхэ хүрэтэр Вьетнамай хоёр зоно хариин гүрэнүүдтэй ямар нэгэн сэрэгэй холбоондо хабаадалсахаһаа бэеэ бариха уялгануудые даажа абаха.

9. Дайнай хойшолонгуудые усадхаха.

10. Урда Вьетнамһаа США-гай, американ талын бусад хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые, сэрэгэй хүдэлмэрилэгшэдые, буу зэбсэг, сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые гаргахын хойноһоо уласхоорондын ажаглалта тогтоохо тухай хоёр тала хоорондоо үгэеэ ойлголсохо.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаае болюулхын, Вьетнамда амгалан байдал тогтоолгодо туһалхын тулада эдэ гол ёһонуудта үндэһэлэн, али али тала дурсагдаһан асуудалнуудаар хэлсээнүүдые баталха тухай хоорондоо үгэеэ ойлголсохо ёһотой гээд Урда Вьетнамай НФО-гой делегациие толгойлогшо Чан Быу Кием үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглэһэн байна.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын дурадхаһан арбан пунктһаа бүридэһэн шиидхэбэриие өөрынгөө делегациин хүсэдөөр һайшаажа, үгэ дуугүйгөөр дэмжэжэ байһан тухай ДРВ-гэй делегациие тойгойлогшо Суан Тхюи мэдүүлээ.

КПФ-гэй ЦК-гай мэдүүлгэ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). «Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудаар зүблөө зарлаха үүсхэл Финляндиин правительствын гаргаһантай дашарамдуулан, һаналаа ханаги байһанаа Финляндиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Политбюро элирхэйлэн мэдүүлнэ»,— гээд Финляндиин правительствын һануулгын бэшэг тушаа КПФ-гэй ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Тусхайлбал, мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Финляндиин Коммунис парти хадаа Финляндиин гадаадын политикые эдэбхитэй болгохо шухала гэжэ нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэдэг, Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудаар үүсхэл гаргаха хэрэгтэй гэжэ тоолодог байгаа».

Финляндиин правительствын хэһэн алхам зүб зүйтэй, Европын ехэ ба багашье арадуудай аша туһада хүсэдөөр тааралдана гэжэ Финляндиин коммунистнууд этигэнэ гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. «Энэ үүсхэл бусад оронуудай правительствануудай зүгһөө һайшаалтайгаар угтагдаха, Европодо аюулгүй байдал хангаха үрэ ехэтэй эмхи байгуулха зорилгоор Европын гүрэнүүдэй зүблөө зарлаха арга олгохо гэжэ найдажа байһанаа КПФ-гэй ЦК-гай Политбюро элирхэйлэн мэдүүлнэ» гээд, мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байна.

Американ ажалшадай забастовконууд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Монополинуудай добтолгодо эсэргүүсэн, өөһэдынгөө шухала аша туһын түлөө тэмсэжэ байһан американ ажалшадай забастовочно хүдэлөөн һуларнагүй. Тусхайта мэдээнэй ёһоор, энэ жэлэй түрүүшын гурба һарын турша соо 504 мянган хүдэлмэришэн забастовконуудта хабаадаа. «Зэрлиг» гэжэ нэрлэгдэдэг, тайлбарилан хэлэбэл, профсоюзна хүтэлбэрээр һайшаагдангүй хэгдэһэн забастовконууд эндэ хараада абтаагүй байха юм.

„Маогай партиин съезд“ тухай „Трибуна люду“ иигэжэ бэшэнэ

ВАРШАВА. (ТАСС). «Маогай партиин съезд» гэһэн Д. Любинскиин статьяе «Трибуна люду» газетэ толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. «КПК-гай IX съезд» гэжэ нэрлэгдэһэн партиин съезд Пекиндэ боложо дүүрэбэ. «Маоцзэдуновска түхэлөөр дээрэһээ һанаашалагдаһан тон шэнэ парти байгуулагдаа» гэжэ тус съезд гэршэлжэ үгэнэ.

1966 оной хабар эхилһэн «соёлой хубисхалаар» маоистнуудай хэһэн сэрэгэй-политическэ урбалтые хуулитаар батадхаха зорилго съезд өөрынгөө урда табиһан байгаа. «Соёлой хубисхалай» үедэ түбэй ба провинцинуудтахи партийна ажал ябуулагшадай дииилэнхи олонхинь зайсуулагдаа, КПК-гай уставной органууд, тэрэшэлэн арадай засагай конституционно органууд усадхагдажа, сэрэгэй хойрог «ревкомуудаар» һэлгэгдээ гэжэ мэдээжэ.

Энэ шэнэ партиин түсгаар шэнжэ тухай съезд дээрэ Линь Бяогай хэһэн «политическэ элидхэл» соо хэлэгдэһэн байна. Энэ шэнжэнь съездын баталан абаһан уставһаа элеэр харагдана. Партиин теоретическэ үндэһэ һууринь «мүнөө үе сагай марксизм-ленинизм» гэжэ Мао Цзэдунай бүлэгэй тоолодог «маогай һургаал заабари» мүнөө үедэ болоно гээд устав соо тэмдэглэгдэнхэй. Марксизм-ленинизмын суртал бодолые парти өөрынгөө ажал ябуулгада хүтэлбэри болгохо ёһотой гээд КПК-гай урдын устав соо хэлэгдэдэг байгаа бшуу.

Ороной политическэ, экономическа ба олониитын ажабайдалда засагай нютагай органуудта, залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ, соёл сурталай фронтые шалган хиналгада арми саашадаашье булюу ехэ үүргэ дүүргэдэг байха гээд Линь Бяогай элидхэл соо сэхэ хэлэгдэнхэй. Арми хадаа гүрэнэй болон пролетариадай диктатурын «эгээн лэ шухала хубинь болоно» гээд элидхэлшэ хэлээ. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, бүхы экономическа ба политическэ ажабайдалые сэрэгэй гуримтай болгохо хараа шэглэл үлэхэ, улам шангадхагдаха болоно. Обществын материальна ба культурна хэрэглэмжые хангаха хараа зам тухай КПК-гай VIII съездэдэ хэлэгдэһэн байгаа һаань, харин тус съездын нэгэшье документ соо энээн тухай хэлэгдэнэгүй.

Шэнэ парти доторхи хүтэлбэриие уг залгаламжалан дааха тухай устав тусхайтаар харааланхай. Тиихэдээ Мао партиин түрүүлэгшэ, харин Линь Бяо тэрэнэй «орлогшо ба уг залгаламжалагша» гэжэ тоологдонхой. Тушаалай талаар уг залгамжалха ябадал ямар нэгэн коммунис партинуудай, илангаяа социалис орондохи коммунис партинуудай ажабайдалда үзэгдөөгүй юм гээд статья соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Мүнөөнэй устав урдынхиһаа үшөө ямар илгаатайб гэхэдэ, Хитадай дээрэнхы хархис национализм ба шовинизмдэ эсэргүүсэн тэмсэхэ уялга партиин гэшүүдтэ даалгагданагүй.

Дайн, эб найрамдал ба революци тухай асуудалаар Маогай үзэл бодол тухай Линь Бяо хэлээ. Үшөө 50-яад онуудай эсэстэ коммунис хүдэлөөнэй олонхидоор буруушаагдаһан өөрынгөө теориие Мао баримталһан зангаараа гэжэ энэ үзэл бодолынь гэршэлжэ үгэнэ. Маогай бүлэг дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй хубаарилгын тэнсүүридэ ангиин талаар хандалгые хэрэгсээнэгүй, социалис оронууд болон империалис гүрэнүүдые адлидхана, социалис оронуудай, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй революционно һанал нэгэдэлгэдэ, холбоотойгоор ябуулга хэлгэдэ ехээр үсэрхэнэ.

Статьягай түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Соёлой хубисхалые ба КПК-гай кадрнууд тушаа хашалта хэһээлтые үргэлжэлүүлхэ тухай соносхоһон, Хитадай экономическа ба ниитын хүгжэлтын таарамжатай хараагүйгөөр ороноо хүгжөөлгын милитарис шэглэлтэй байхые онсолон тэмдэглэһэн ушарнууд—эдэ бүгэдэнь гүрэн доторхи байдалай политическэ талаараа һаяын саг соо тогтууритай болохогүй байһые, социалис оронуудһаа КНР-эй улам холодон таһарха байһые харуулна. Маогай бүлэгэй политическэ хараа ямар бэ гэхэдэ можо болохо ябадалые, мүн дэлхэй дээрэхи социалис хүсэнүүдые һуларуулха һэдэлгээ үргэлжэлүүлхэ байна. Хитад арадай өөрынь ашаг туһада харша энэ политика коммунизмда эсэргүү стратегүүдтэ туһална».

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

Д. УЛЗЫТУЕВ

ТООНТО

Эсэгым түрэһэн нангин тоонто
Эшэгы гэрэйм номин тооно.
Эжым түлиһэн алтан зууха,
Эртын сагай домог түүхэ!

Эсэгым түрэһэн нангин тоонто,
Эреэлжэмни, Шэбэртэмни,
Буурал нагасын домог соолта,
Буугыт мүнөө шүлэгтэмни!

Түбэр-түбэр тахын түбэрөөн,
Түхэреэн адуун талам,
Түрын ёһоор магтан, түүрээн,
Түлэг дундаа хүбүүншни
ябанам.

Эшэгы гэрэйм номин тооно?
Эртын наранай элшэ тодоод,
Олон һаруул сонхоо тоолон,
Ордон шэнгеэр һэргэн бодоо!

Эжым түлиһэн алтан зууха
Эхэ нютагайм огторгойдол,
Энхэ галынь дэгжээн һууха
Элинсэгэйм захяа найдал!

Эрдэм соёлой аян нэхээд,
Эрхим хүбүүдш холуур тараа,
Олоһон олзонь — олон нүхэд,
Омог бодол, оюун хараа.

Эртын сагай домог түүхэ,
Эрын зориг, агтын жолоо —
Элдин нютагаа эрьен нүүхэ
Ирагуу дуунай эхин болоо!

Гунга ЧИМИТОВ

ГАЛ ХУЛУУДАГ ГАЛУУН

(БАСНИ)

Галуун бүри үнинэй
Газаагуур харагдахаа болёо.
Үүдээ бүхөөр шэбхэдээд,
Үдэртөө гэртээ һуунал даа.
Хүршэ Нугаһан, Тахяанууд
Хүрэжэ газаань ошоно.
Галуунай томо үүдые
Гаһар шангаар тоншоно.
Эзэн ехэл мэгдүүтэй
Ээдэлдэһэн хоолойгоор:
«Х-хэн бэ тэндэ? Хэн бэ?» — гээд,
Хэмгүй лаблан асууна.
Хүршэнэрөө танихадаа,
Хөөрэһэн амияа даруулаад,
Үүдээ халта забһартуулаад,
Үгэ андалданал даа,
Хэрэгээ тиигэжэ хэлээд,
Хүршэнэрэйнгөө ябахада,
Мүнөөхил үүдээ Галуумнай
Мүн лэ бүхөөр шэбхэдэнэ.
«Ямарш хэрэгтэй бэшэ аад,
Ябаад эдэ һалахагүй...
Дэмы сагта намайе
Дэндүү ехээр айлгабал.
Гал шалгагша гү гэжэ
Гайхаба, мэгдэбэ ха юмбиб», —
Гэжэ Галуун гэртээ
Гэмэржэ, гутаржа оробо.
Харуу хэнтэг тэрэ Галуун
Хамтын гал хулуудаг,
Тэрэнээ мэдүүлхээ айжа,
Тэнсэлгүйгөөр нарилдаг,
Үдэр дунда тиигэжэ
Үүдээ шэбхэдээд һуудаг лэ.
Иимэ нэгэ Галууе
Эндэ һая хараад,
Элирүүлхын түлоодэ
Энэ басни бэшэбэб.

БЭРХЭШҮҮЛ ТОДОРБО

Хүдөөгэй клубуудай, соёлой байшангуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй харалган Мухар-Шэбэрэй аймагта үнгэргэгдэжэ, түгэсхэлэйнь концерт һаяхан болобо. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, врачнар, хонишод, һаалишад, механизаторнууд хамтадаа 487 хүн энэ концертдэ хабаадаба.

Түгэсхэлэй концерт яһала һайнаар үнгэрөө. Олон коллективүүд энэ харалганда һайнаар бэлдэһэн байгаа. Мухар-Шэбэрэй, Подлопаткын, Никольскын, Хара-Шэбэрэй, Хүсөөтын, Калиновкын клубуудай уран һайханай коллективүүд илангаяа һайн бэлэдхэлтэй байба. Эдэн сооһоо Калиновкын хүдөөгэй клубай уран һайханай бүлгэмэйхидэй хүдэлмэри онсолон тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, энээнһээ урда тээ үнгэргэгдэһэн харалгануудта энэ клубай коллектив тон адагуудай нэгэн байдаг бэлэй. Тиин мүнөө жэлдэ эндэхи уран һайханай коллективэй программа эрхим һайн, гүйсэдхэгшэдэй шадабари мүн тобойсо гараа.

Калиновкын дунда һургуулиин директор Владимир Иванович Самсонов бэлигтэй, уран һайханда ехэ дуратай, эмхидхэлэй талаар шадабаритай хүн. Өөрөө баян дээрэ наадаха, дуу дуулаха, шүлэг хэлэхэ, пьесэдэ наадаха. Эндэ хүдэлхөөр ерэһэн сагһаа хойшо Владимир Иванович (урда тээнь «Эрдэм» совхозой дунда һургуулиин хүдэлжэ байһан) уран һайханай бүлгэм бии болгожо эхилээ һэн. Мүнөө түгэсхэлэй концертдэ 33 хүнэй хабаадаһан ушар хадаа Калиновкадахи клубай дэргэдэхи уран һайханай коллективэй ехэ юумэ хэжэ байһые тодоруулан гэршэлнэ. Бүхы багшанар, врачнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, һаалишад, хонишод, механизаторнууд энээндэнь хабаадаа. Эндэхи шэмээшэгүүдэй хоор хүн зониие ехээр һонирхуулаа. Эдэ бүгэдэнэй ашаар Калиновкын клубай уран һайханай бүлгэм түгэсхэлэй концертдэ 1-дэхи һуури эзэлээ.

Мүн Хүсөөтын, Боомой уран һайханай бүлгэмэйхид һайн бэлэдхэлтэй, һонин программатай байба. Боомой хүдөөгэй клубай уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагша, гэрэй эзэн эхэнэр Екатерина Чимитова буряад арадай дуунуудые ирагуу һайханаар дуулажа, харагшадые баясуулба. Энэмнай һайхан хоолойтой байһаараа үнинэй шалгарһан хүн. Нёдондо зонодо болоһон харалгада хабаадаа һэн. Телевиденеэр болоһон арадай оюун бэлигтэнэй харалгада хабаадалсаһан.

Түгэсхэлэй харалгада хабаадажа, түрүү һуури эзэлһэн 25 хүндэ партиин райкомой, аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй, тэрэнэй соёлой таһагай Хүндэлэлэй грамота барюулагдаба.

Б. ЖАМБАЛОВ,
уран һайханай харалгын жюрин гэшүүн.

ҺОНИРХОЛТОЙ УШАРНУУД

Юрэ бусын аяншалга

Эстониин Сааремаа арал дээрэ Парила гэжэ тосхондо ажаһуудаг зон нарһан тужа соо хаб загаһанай ерээд байһыень харахадаа гайхалсаһан юм. Далайн эрьеһээ ояар 30 модоной газарта тэрэ дайралдаһан байгаа.

Хайшан гээд хаб загаһан иигэжэ аяншалха болобоб? Хүнүүд тухайлхадаа, далайһаа шанга шуурга, һалхин буужа, энэ хаб загаһые ондоо тээшэнь төөрюулээ гэжэ хэлсэнэ.

Арба дахин...

Кобр гэдэг могойн хорон аргагүй хүсэтэй, тэрэнэй 25 миллиграммынь мори алажархидаг. Тиигээшье һаа, амитадһаа ондоо үшөө ехэ хоротой зүйлнүүд байдаг. Жэшээлхэдэ, далайн оёорто ургадаг үгэрсын (голотури) адаалхай хальһанда тэрэ могойнхиһоо арба дахин ехэ хүсэтэй хорон бии юм.

Зулатай модон

Урда Америкэдэ жэмэстэ үндэр модон ургажа байдаг. Үрэ жэмэсынь шубуун дэн шэнги адлихан түхэлтэй, тэрээниие нютагай зон лаампын орондо аһаажа байдаг. Модоной үрэ хайшан гээд зула болоод байнаб гэжэ тодоруулхада, 60 процентнь ургамалай тоһотой байгаа.

Страус — мал адуулагша

Африкада страусуудые мал адуулжа һургадаг фермэнүүд бии. Тусгаар һургагдаһан тиимэ шубууд хони харахадаа, эзэнһээ ондоо хүниие дүтэлүүлдэггүй юм. Заримдаа ондоо малай һүрэгтэ ниилээ һаань, һалан һандангүй хушуугаараа тоншожо, хүлөөрөө һабардажа байгаад намнадаг. Страусай эзэдынь һургамал шубуугаа ехээр хүндэлнэ. Юуб гэхэдэ, тэрээндэ ямаршье харууһан хэрэггүй. Эдихэ юумэ өөрөө оложо эдеэд, эзэдэйнгээ хэрэгые бүтээнэ ха юм.

(«Сельская жизнь» газетэһээ абтаба).

ШЭНЭ БАЛЕТ

СССР-эй Ехэ театрай сценэ дээрэ А. Хачатурянай «Спартак» гэһэн шэнэ балет табигдажа байна. Энэ зохёолые харагшад баяртайгаар угтаа. Юуб гэхэдэ, залуу хатаршад Юрий Владимиров Марина Кондратьева хоёр түрүүшынхеэ ехэ баледтэ хатарба ха юм.

Юрий Владимиров Спартагай ролиие уран бэрхээр гүйсэдхэжэ, хатарай эрхим техникэ харуулхаһаа гадна, бэлигтэй актёр байһанаа мэдүүлээ.

Марина Кондратьева Фригиин рольдо наадажа, уянгата хатараараа харагшадые баясуулһан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Юрий Владимиров (Спартак), Марина Кондратьева (Фригия).

АПН-эй фото.

Хүгжэм шэнжэлэгшын дэбтэрһээ

БЭЛИГЭЙ ДАЛА...

Ородой агууехэ композитор Модест Мусоргский тухай хэн мэдэхэгүйб даа. Тэрэ хэдэн романс болон симфоническа зохёолнуудые бэшэхынгээ хажуугаар табан томо оперо бэшээ бэлэй. Гэхэтэй хамта эдэ оперонуудай эгээл эрхимынь гэхэдэ, Пушкинай нэгэ нэрэтэй трагедиин үндэһөөр бэшэгдэһэн «Борис Годунов» гэжэ оперо болоно.

Мусоргский тон ехэ оролдосотойгоор, ханамжатайгаар ажаллажа, энэ зохёол бүтээгээ һэн. Гэбэшье тиихэ үедэ Мусоргскиин энэ түрүүшын оперые хаанта засаг ехэ һэжэглэнги угтаһан байгаа.

«Би энэ зохёол соогоо арад зоноо, тэдэнэй ажабайдалые харуулха гэжэ эрмэлзэһэн байнаб» — гэжэ тэрэ хэлэһэн юм. Үнэхөөрөөшье, композитор энэ опероо бэшэхэдээ, ород арадай эгээл хүндэ хүшэр үе сагые шэлэн абаһан, тэдэнэй дорой муу байдалые харуулһан, гэхэтэй хамта арад зоной айхабтар ехэ хүсэ шадалтайе тэмдэглэһэн байха юм. Энэ оперо дотор өөрын эрхэгүй таряашан зондо харша бүдүүлигээр хандадаг хаан Борис харуулагдана. Тиигэжэ эдэ хоёр эбсэшэгүй хүсэнүүдэй тулалдаан соогуур энэ зохёолой гол удха элиржэ үгэхэ юм. Илангаяа тус оперой түгэсхэлэй сценэ айхабтар хурсаар харуулагдаһан байна.

Энээн тухай юундэ нимэ дэлгэрэнгыгээр хэлэнэбши гэхэдэ, «Борис Годунов» хадаа М. Мусоргскиин гол зохёолнуудай нэгэн байхаһаа гадна, манай республикын оперо болон баледэй театрай сценэ дээрэ табигдажа, арадаймнай культурын гайхамшагта амжалтануудай нэгэн болоһон юм.

Энэ оперые манай ороной эгээл томо томо театрнууд табижа шададаг. Тиимэһээ Буряадай театрай академическэ талаараз дэбжэһые тус зүжэгэй вокальна болон сценическэ, мүн орёо хүгжэмые ойлгохо талаараа айхабтараар ургаһые харуулһан байха юм. Тиихэдэ «Борис Годунов» манай театрай репертуарта эгээл эрхим һайн зохёолнуудай нэгэн боложо ороо һэн. Энэ оперо дээрэ ажаллаха үедөө театрай коллектив алишье талараа айхабтараар ургаһан байна гэхэдэ, алдуу болохогүй. Оперно-театральна искусствын гайхамшагта ёһо заншалые бүри дээшэнь үргэһэн, артистнууд өөһэдынгөө оюун бэлигые дээшэлүүлһэн, онсо өөрын маягтай зүжэг болгожо табиһан байна.

Борисай партиие дуулаһан СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин тодо һонор образ харуулжа, оюун хурса бэлиг шадабаринь элирээ һэн. Борисай сэдьхэл бодолой хүндэ зоболонгые айхабтар бэрхээр зураглажа шадаа бэлэй. Борис хаан эгээл түрүүлэн сценэ дээрэ харагдахадаа бэедээ найдаһан, дээрэлхүү омог зантай, гэшхэдэлыньшье, бодолгото бололгоньшье, бүхы засаг түрые гартаа хам бажууһан хатуу дошхон, ухаатай һүбэлгэн янзын хүн шэнгеэр харагдаа һэн. Саашадаа болохо бүреэ хаан Борис һанаа бодолдо абтан, һууха байха газараа оложо ядашана. Илангаяа оперой хоёрдохи үзэгдэлһөө, Юродивай: «Хаанай хүбүү алаһандаал адли иимэ ехэ олон хүнүүдые алажа шадахагүйш» гэжэ зон сооһоо хашхарһанһаа хойшо тад ондоо хүн болошоно. Эдэ бүхы сэдьхэлэй хубилалта, һанаа бодолой зоболгые Л. Линховоин тон үнэн зүбөөр харуулжа шадаһан байна.

Борис хаанай энэ образые манай ороной, мүн хилын саадахи суута дуушад: Ф. Шаляпин, Б. Христов, Х. Брымбаров, Н. Гяуров, А. Пирогов, И. Петров болон бусад харуулһан, тиигэжэ Мусоргскиин энэ гайхамшагта зохёолые арад олонтой танилсуулһан байха юм.

М. П. Мусоргскиин энэ оперо анха түрүүн 1874 ондо табигдаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөө болотор «Борис Годунов» манай ороной театрнуудай, мүн хари оронуудай театрнуудай сценэнүүд дээрэ тон ехэ амжалтатайгаар табигдажа байдаг.

Мусоргскиин энэ зохёолой хүгжэм илангаяа шагнагшадай сэдьхэл хүдэлгэдэг. Хүнэй дотоодын бодол һаналай буһалгаае хүгжэм гээшэ иимэ хурсаар хэзээдэшье харуулаагүй байгаа. Гадна агууехэ хүгжэмшэһөө урид арад зоной байдалые иимэ үргэн дэлгэрээр баһал хэншье зураглаагүй, иимэ томо зохёолнууд соо оруулаагүй байгаа. Мусоргский арад зоной түүхэтэ дүрэ зурагые иимэ зоригтойгоор харуулжа шадаһан байха юм. «Борис Годунов» манай ород ороной бэ... ропейскэ искусствын ... зохёолнуудай нэгэн бо... В. В. Стасов бэшээ һэ... скиһаа урид хэншье ... зониие иимэ үнэн зүбө... мэ тодо һоноороор хар... даагүй юм. Арад зон... ажабайдалые хүгжэмт... хёолнууд соо Мусоргск... ческа зохёолнууд соо Г... ровский харуулһан бай...

Мусоргскиин энэ о... дахин табигдаһанай һ... най цензура бүхы таб... дууһан шахуу абажа х... байгаа. Теэд энэнь ко... эгээл ехэ эдэбхитэйгээр, ... тойгоор найруулһан, ... илангаяа юрын хүнүүд... харадаг сценэнүүд бай...

Хаанта засагай үедэ ... сценэ дахин табигдааг... Агууехэ Октябриин ... һүүлээр лэ гүйсэд дүр... бигдаа һэн.

Шүүмжэлэл хэгшэд... үзэлтэнэй добтолгые ... дабажа шадаад, Мусорг... шьегүй хоёрдохи томо ... лохо «Хованщина» г... дээрээ зоримгойгоор ... ороо.

«Хуушан Руссин хэ... жа, шэнэ Руссин һэр... байһан үе саг энэ оп... руулагдаа» гэжэ Стас... гаар бэшээ бэлэй. Ш... ухаан бодолой хүгжэл... ной нюдаргаа зангида... ниилгэн бодожо эхил... руулһан байха юм. К... ский түрүүтэй муу му... хүсэнэй хосорһые энэ ... на» соогоо композит... даа, шэнэ, түрүү юу... арад зоной уур суха... тай юумэн үгы гэжэ б... һэн байна.

Энэ зохёолойнь хүг... гүүд республика дото... хэгдэдэг.

Ородой хүгжэмэй т... ехэ хүгжэмшэн болож... М. Мусоргский тухай ... бди. Ород арадай ... арюун һайханиие, айхаб... сые өөрынгөө зохёо... уран хурсаар тэрэ ору... дүйн һаруул һайхан ... этигэхэ, этигэл түрүүлһ... Тэрэнэй хүсэл, тэрэ... нигэжэл манай орондо, ... Буряад нютагуудта хү... юм.

Д. САМБОЦЫ...

СЭДЬХЭЛЭЙ ҺАЙХАН, СЭБЭР МЭДЭРЭЛ

(Киногой һүүлээр түрэһэн бодолнууд)

Минии нюдэнһөө бэлсэгэр томо нёлбоһод хойно хойноһоо һубарилдан, хасараарни нойтон харгы үлеоһөөр, яаралгүйхэнөөр доошоо мухарилданад. Тэдэниие би аршанагүйб, нюунашьегүйб, тэдэнэй хурдаар гүйлдэхэ бүри зосоомни улам уужам, тэнюун болоно. Баярланаб. Хүнэй түлөө, тэрэнэй һайн һайхан сэдьхэлэй түлөө...

«Журавушка». Иимэ нэрэтэй кино мүнөө манай кинотеатрнуудта харуулагдаа. Гол удхыень хөөрөөдшье яахамнайб, хүн бүхэн хараад, тус тустаа шэнжэлжэшье үрдеэ бэзэ. Хүдөө нютагай юрын эхэнэрэй хуби заяан, тэрэнэй залиршагүй дуран зүрхэ сэдьхэлыетнай доһолуулһан лэ байха.

Теэд энэ киногой һүүлээр зал сооһоо гаража ябахадаа, арбан долоо-найман наһатай хоёр басагадай нигэжэ хөөрэлдэхые дуулажархёоб.

— Зай, Катя, иимэ, дуран бии юм гэжэ этигэбэ гүш? — гээд енгүүтэйгээр нэгэниинь асууна.

— Да ну! Энэниин кино гээшэ гүбэ! Ямар сэсэн һамган үгы болоһон хүниие бүхы наһан соогоо хүлеэбэ гээшэб...

Нангин сэбэр, юунтэйшье жэшэмээр бэшэ мэдэрэлдэ басагадай нимээр хандахадань, голхоронгүй байлтай аал?

Мүнөө «саг ондоо болоо, залуушуул һэбхихэн ябадалтай» гэжэ хөөрэлдэдэг заримашуул бии. Үнэхөөрөөшье сагнай хубилаа. Хүндэ хүшэр байдал түүхэдэ орошонхой ха юм. Мүнөө үеыншье хүбүүд, басагадай дунда хүнгэншэг ябадалтай, холын бодолгүй хүйхэршүүл дайралдадаг ааб даа. Тэрэ хоёр басагад баһал эдэнэй тоодо ороно.

Инаг дуран, һайн һайхан мэдэрэл. Мүнхэ темэ.

Теэд энэ темые һэнгэргүйгөөр баллажархёод, ажабайдалай харгыгаар убайгүйгөөр гэшхэлдэг хүнүүд юундэ ушарнаб?

Уулзаһан лэ хүндөө «одоол унтаршагүй дуранда абтабаб» гэжэ шэбэнэдэг донжуанууд гэнтэ мэдэхэдээ, ямаршье эрмэлзэлгүй, зүрхэ сэдьхэлээ зоной дундуур сасажархёод, хооһон хуурай үгэнүүдтээ үлэшэдэг. Һүүлэй һүүлдэ тэдэ үгэнүүдыншье барагдашадаг ха даа гэжэ һанамаар.

Үнэн сэхээр дурлаһан хүн хүлеэжэ шададаг. Хоёр жэл бэшэ, харин хорёод жэл һайн һайхан мэдэрэлээ зүрхэндөө хадагалжа, тэрээндээ ямаршье тооһо шорой халдаангүй, тахижа ябадаг. Инмэл хүнүүд манай Газарые шэмэглэдэг ха юм. Арад зон инмэл хүнүүдэй соло дуудадаг...

Мэдээжэ поэт Расул Гамзатовай нигэжэ бэшэһэниинь һанаандамнай ороно:

Хайрлаха гэжэ гү дурлаһан
хүниие?
Хай даа, би тиимэ зантай
бэшэб.
Хүлгэһэн дуранай дүлэндэ
үнэнхэ абтаагүй,
Хүниие хайрлажа би ходо
ябагшаб.

Дээрэ хэлэгдэһэн киногой гол героиня Марфын мүхэшэгүй дуран хүнэй зосоо хайра бэшэ омогорхол түрүүлнэ.

Марфадал адли сэсэн хүнүүд тооложо барашагүй олон. Тэдэнэр атаархагшадай хорото хобжэб, «хүлеэлгээрээ холо ошохогүйш» гэһэн тобшололые сэдьхэлэйнгээ гүн тунгалаг мэдэрэлээрээ этэрээд, хүнэй нэрые дээрэ үргэжэ ябадаг!

С. БУДАЕВА.

Номой таг

„БАЯРТА ЗУГАА"

Усть-Ордын округой уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүдэй согсолбори һаяшаг Буряадай номой хэблэлһээ гараба. Тус нэгэдэл 1957 ондо эмхидхэгдэһэн байна.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо арба гаран жэл үнгэрөө, нэгэдэлэй гэшүүд дүрбэн ном гаргаба.

«Баярта зугаа» гэжэ ном зэдэбын жанртай зохёолнуудһаа бүридэнэ. Уридхэлэйдээ үгэ соогоо уран зохёолшо Цыден-Жап Жимбиев нэгэдэл тухай богонихоноор аад, тодо хурсаар хэлэнэ.

Буряадай мэдээжэ ульгэршэн А. А. Тороевой шэнэ зохёолнуудтай танилсанабди. Шунта нютагайхид туухай ульгэршэн гоёр домоглон түүрээнэ. Гадна багшанар Ж. А. Зимин, Д. Бадмажапов, С. Скольжикова, Л. Никифоров, А. Балданова, журналистнууд И. Н. Муруева, С. П. Елаев болон А. Г. Тириков гэгшэдэй зохёолнуудтай танилсахада һонирхолтой.

Усть-Ордын уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүдые шэнэ номоорнь амаршалаад, үрөөжэ һайхан талаа дайдаартнай «Баярта зугаа» бүри хонгёотойгоор эдэлжэ байг лэ гэжэ юрөө.

ФУТБОЛ

ХАБАРОВСКЫНХИД ТҮРҮҮЛНЭ

«А» классай хоёрдохи бүлэгэй футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалга үнгэргэгдэбэ. Дурсагдагша мүрысөөнэй нэгэдэхи зонодо наадажа байгаа манай «Сэлэнгэ» команда урда тээнь Барнаул хотодо, тэндэхи «Динамо» командынхидтай уулзажа, 1:2 тоотойгоор шүүгдэһэн байгаа. Тэрэшэлэн манай хүршэнэр, Шэтын футболистнууд Омск хотын «Иртыш» командада 0:2 тоотойгоор мүн лэ шүүгдэшоо хамнай даа. Тиихэдэ Челябинскын «Локомотив» өөһэдынгөө талмай дээрэ хабаровскынхидтай уулзахадаа, 1:3-аар шүүгдэхэ баатай болоо бэлэй.

Һаяхан үнгэргэгдэһэн ээлжээтэ уулзалгада манай зонын бүхы арбан хоёр команданууд гаража мүрысөө. Тэрэнэй дүнгөөр, гурбан уулзалгань тэнсэлгээр, мүн лэ гурбаниинь шүүгдэлгээр дүүрээ һэн. Жэшээлхэдэ, Красноярскын «Рассвет» өөрынгөө талмайда Кемерово хотын «Шахтертой» тиихэдэ Эрхүүгэй «Аэрофлот» Томскын «Томлес» командатай уулзажа, ерэ минутын туршада али алиндаашье бүмбэгэ оруулалсаагүй. Тиигэжэ эдэнэр тус тустаа нэгэ нэгэ очко бэшүүлбэ.

Барнаулай «Динамо» шэтынхидтэй уулзаа. Эдэ хоёр команда 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ, мүн лэ очкотойнууд болобо.

Владивостогой «Луч» командатай өөрынгөө талмайда наадаһан челябинскынхид айлшадаа 0:3 тоотойгоор илажа, харагшадаа баясуулба.

Свердловск хото ошожо мүрысэһэн Хабаровскын СКА тэндэхи «Калининецай» футболистнуудые 3:2 тоотойгоор шүүгээ.

Нёдондо манай зонодо илажа, финальна наадануудта хабаадалсаһан Омскын «Иртыш» команда өөрынгөө талмайда манай «Сэлэнгэтэй» тэмсээ.

Энэ уулзалгын түрүүшын хахадта али алишье талынхид бүмбэгэ оруулаагүй. Харин 77-дохи минутада манай добтологшо Александр Бурлаченко талмайн эзэдэй ворота руу бүмбэгэ оруулжа, 1:0 гэһэн тоо наадын дүүрэтэр хүбилаагүй.

Хоёр уулзалгын удаа абажа болоомоор дүрбэн очкотой болоһон Хабаровскын СКА нэгэдэхи һууринда ябана. Гурбан очкотой болоһон «Динамо» (Барнаул) хоёрдохи һууринда гаранхай. Тиихэдэ «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ), «Иртыш» (Омск), «Локомотив» (Челябинск) командануул хоёр хоёр очкотойнууд болонхой.

Н. ИВАНОВ.

Армениин Арагац гэжэ үндэр уулые тулган ошоһон нэгэ байса дээрэ эртэ урда сагта бүтээгдэһэн Арич монастыриин барилганууд ербын харагдадаг. Энэ сүмэ 1224 ондо баригдаһан.

Нэгэтэ эндэ газар ехээр хүдэлжэ, байсын хахадынь таһаршаһан байна. Зүгөөр, сүмын барилга зааханшье һандараагүй. Хажуу тээшээ таһарһан хабсагай дээрэ үлэһэн часовни байсатаяа хамта найгажа байдаг. Зураг дээрэ: Найгажа байдаг часовни.

АПН-эй фото.

ХАБАРАЙ МҮРЫСӨӨН... ЭРХИМЛЭ...

Авиационно заводо... дээрэ футболоор респуб... рүү һуури эзэлхын түл... мүрысөөнэй түгэсхэлэ... үнгэргэгдэбэ. Тэрээндэ ... түмэр замшадай «Локо... манданууд хабаадалс... шадые һонирхуулаа. ... «Локомотив» залуу ... нуудһаа бүрилэһэн б... командынхид эршэтэ... нуудаар уулзалгаа э... гөөр 25 минутын яба... «Байгал» команды... Владимир Кадочников ... вай» ворота руу 11 м... бүмбэгэ сохижо оруу...

Наадын хоёрдохи... «Байкалайхид» хоёрд... гээд оруулжа, 2:0 тоо... мэр замшадые шүүһэ...

Л. БОБ...

Улаан-Үдэ.

ПЕТРОСЯН ШҮҮ...

МОСКВА, майн 10. ... Шатараар дэлхэйн түр... түлөө матчын арбад... Тигран Петросянтай ... Борис Спасский майн ... наймадахи ябадалдаа ... гэжэ мэдэрээ.

СЭНХИ... ЭКРАНУУДТ...

14.15 минутаһаа 17... тэр Москваһаа дамжу... минутаһаа «Угрюм ре... олон серитэй уран ... фильм (хоёрдохи сери... тараар дэлхэйн түр... ри эзэлхын түлөө эх... рысөөнэй дневник. 1... «Аукцион» гэһэн дамж... часһаа эстрадна концер... гаар Улаан-Үдын телест... мэрээ эхилхэ. 18.30 ... 22.15 минута хүрэтэр ... дамжуулга. 18.30 мину... атрай мастернуудт... 19.30 минутаһаа «Вре... информационно програ... һаа хоккей. Эндэ ЦСК ... (Москва) командануу... харуулагдаха.

Ре...

Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор—... приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редак... 62-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91. сельского хозяйства—... 63-86. пропаганды и агитации—56-23. промышлен... строительства—61-35. советского строительства и быт... культуры и школ—60-21. писем и рабселькоров—67-8... формации—34-05. общественная приёмная—56-62. ... бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С... те Министров БурАССР.

Н-03482. Зак. № ...